Teismo praktikos rinkinys

GENERALINĖS ADVOKATĖS
ELEANOR SHARPSTON IŠVADA,
pateikta 2015 m. vasario 26 d.[1]

Byla C-176/13 P

Europos Sąjungos Taryba
prieš
Bank Mellat
ir
Byla C-200/13 P
Europos Sąjungos Taryba
prieš

Bank Saderat Iran

„Apeliaciniai skundai — Iranui taikomos ribojamosios priemonės, kuriomis siekiama užkirsti kelią branduolinių ginklų platinimui — Asmenys ir subjektai, kurių lėšos ir ekonominiai ištekliai įšaldyti — Aktų, kuriais apeliantai įtraukti į sąrašus, motyvų nurodymas — Aktų priėmimo procedūra — Akivaizdi vertinimo klaida“

1. Šiuos du susijusius apeliacinius skundus dėl Bendrojo Teismo sprendimų[2], kuriais panaikinti įvairūs Tarybos priimti aktai tiek, kiek pagal juos į asmenų arba subjektų, kurių lėšos ir ekonominiai ištekliai turi būti įšaldyti dėl ribojamųjų priemonių taikymo Iranui siekiant užkirsti kelią branduolinių ginklų platinimui, sąrašus įtraukti dviejų Irano bankų (*Bank Mellat* ir *Bank Saderat Iran*, toliau – bankai) pavadinimai, pateikė (Europos Sąjungos arba ES) Taryba.

2. Taryba visų pirma nurodo, kad šiuose sprendimuose Bendrasis Teismas padarė teisės klaidų, nes:

— leido bankams (kuriuos Taryba laiko Irano valstybės institucijomis) remtis apsauga ir garantijomis, susijusiomis su pagrindinėmis teisėmis,

— kiekvieną Tarybos nurodytą motyvą nagrinėjo atskirai, o ne kartu kaip visumą,

— manė, kad šiems bankams turėjo būti leista susipažinti su valstybių narių pateiktais pasiūlymais dėl įtraukimo į sąrašą,

— reikalavo Tarybos patikrinti įrodymų svarbą ir pagrįstumą prieš jai priimant pirmąjį sprendimą dėl įtraukimo į sąrašą ir

— neatsižvelgė į rezoliucijas (toliau – JTSTR), kurias priėmė Jungtinių Tautų Saugumo Taryba (toliau – Saugumo Taryba), ir į faktinę aplinkybę, kad tam tikra informacija gauta iš konfidencialių žvalgybos šaltinių ir ataskaitų.

1 — Originalo kalba: anglų.

2 — Sprendimai *Bank Mellat / Taryba*, T-496/10, EU:T:2013:39 (toliau – Sprendimas *Bank Mellat*) ir *Bank Saderat Iran / Taryba*, T-494/10, EU:T:2013:59 (toliau – Sprendimas *Bank Saderat Iran*) (dar vadinami skundžiamais sprendimais).

Politinis ir teisinis pagrindas

3. JTSTR 1737[3] Saugumo Taryba išreiškė rimtą susirūpinimą dėl Irano branduolinės programos ir 12 dalyje išdėstė sprendimą, pagal kurį visos valstybės privalo įšaldyti lėšas, finansinį turtą ir ekonominius išteklius, kurie nuosavybės teise priklauso arba yra kontroliuojami asmenų arba subjektų, įtrauktų į jos priede pateiktą įvairiais būdais toje programoje dalyvaujančių asmenų ir subjektų sąrašą. Be kitų subjektų, į šį sąrašą įtraukta Irano atominės energijos organizacija (*Atomic Energy Organisation of Iran*, toliau – AEOI), *Mesbah Energy Company* (toliau – MEC) ir Gynybos pramonės organizacija (*Defence Industries Organisation*, toliau – DIO). Vėliau pagal JTSTR 1747[4] į šį sąrašą įtraukta *Novin Energy Company* (toliau – *Novin*) ir keli su Aviacijos ir kosmoso pramonės organizacija (*Aerospace Industries Organisation*, toliau – AIO) susiję subjektai, tarp jų ir *Sanam Industrial Group* (toliau – SIG). Nei pati AIO, nei bankai nebuvo įtraukti į toje rezoliucijoje nurodytą sąrašą, jie taip pat nebuvo įtraukti į vėliau priimtose JTSTR pateiktus sąrašus arba į sąrašus pagal tokias JTSTR.

4. ES Taryba šiuos JTSTR įgyvendino visų pirma Reglamentu Nr. 423/2007[5], pagal kurio 7 straipsnį buvo reikalaujama įšaldyti visas IV ir V prieduose nurodytiems asmenims, subjektams ir organizacijoms priklausančias, jų turimas, valdomas arba kontroliuojamas lėšas ir ekonominius išteklius. Į IV priedą įtraukti asmenys, subjektai ir organizacijos nurodyti pagal JTSTR 1737 12 dalį, o į V priedą įtraukti asmenys, subjektai ir organizacijos, kurie, kaip nustatyta:

„a) dalyvauja su branduolinių ginklų platinimu susijusioje Irano veikloje, yra tiesiogiai su ja susiję arba teikia paramą; arba

b) dalyvauja kuriant Irano branduolinių ginklų tiekimo sistemas, yra tiesiogiai su tuo susiję arba teikia paramą; arba

c) veikia a arba b punkte nurodyto asmens, subjekto arba organizacijos vardu arba nurodymu; arba

d) yra juridinis asmuo, subjektas arba organizacija, kurie priklauso arba kuriuos kontroliuoja, įskaitant neteisėtas priemones, a arba b punkte nurodytas asmuo, subjektas arba organizacija.“

5. Iš pradžių aptariami bankai nebuvo įtraukti į V priedą.

6. Pagal 7 straipsnio 3 dalį buvo draudžiama IV ir V prieduose nurodytiems fiziniams arba juridiniams asmenims, subjektams arba organizacijoms, arba jų naudai tiesiogiai arba netiesiogiai suteikti naudoti kokias nors lėšas arba ekonominius išteklius. Tačiau 12 straipsnio 2 dalyje buvo nurodyta, jog atitinkami fiziniai, juridiniai asmenys arba subjektai nėra atsakingi, jeigu jie nežinojo ir neturėjo pagrįstos priežasties įtarti, kad jų veiksmai pažeis šiuos draudimus.

7. Saugumo Taryba atkreipė dėmesį į tai, kad Iranas nebendradarbiavo ir nesilaikė Tarptautinės atominės energijos agentūros (toliau – TATENA) reikalavimų ir JTSTR, taip pat pastatė Komo urano sodrinimo objektą, todėl ji priėmė JTSTR 1929[6]. Šios rezoliucijos 21 dalyje ji paragino visas valstybes „užkirsti kelią finansinių paslaugų <...> teikimui“, įskaitant turto arba išteklių pervedimą, jeigu jos turi „informacijos, į kurią atsižvelgiant galima pagrįstai manyti, kad tokios paslaugos, turtas arba ištekliai galėtų būti panaudoti Irano branduolinėje veikloje, susijusioje su padidinta platinimo rizika, <...> įskaitant su tokia <...> veikla susijusio turto arba išteklių įšaldymą jų teritorijoje <...> ir sustiprintą stebėseną, siekiant užkirsti kelią visiems tokiems sandoriams <...>“. Šios rezoliucijos I priede išvardyti asmenys ir subjektai, dalyvaujantys su branduoliniais ginklais arba balistinėmis raketomis susijusioje

3 — Rezoliucija 1737 (2006), kurią Saugumo Taryba priėmė per 2006 m. gruodžio 23 d. 5612-ąjį posėdį.

4 — Rezoliucija 1747 (2007), kurią Saugumo Taryba priėmė per 2007 m. kovo 24 d. 5647-ąjį posėdį.

5 — 2007 m. balandžio 19 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 423/2007 dėl ribojančių priemonių Iranui (OL L 103, 2007, p. 1) su vėlesniais pakeitimais.

6 — Rezoliucija 1929 (2010), kurią Saugumo Taryba priėmė per 2010 m. birželio 9 d. 6335-ąjį posėdį.

veikloje, įskaitant „*First East Export Bank, PLC* [(toliau – *FEE Bank*) kuris] priklauso arba yra kontroliuojamas *Bank Mellat* arba veikia šio vardu. Per pastaruosius septynerius metus *Bank Mellat* Irano subjektams, susijusiems su branduolinių ginklų, raketų ir gynybos programa, leido atlikti sandorių už kelis šimtus milijonų dolerių“.

8. Vėliau ES Taryba priėmė Sprendimą 2010/413[7]. Pagal šio sprendimo 20 straipsnio 1 dalies a ir b punktus buvo reikalaujama įšaldyti visas I ir II prieduose išvardytiems asmenims, subjektams ir įstaigoms nuosavybės teise priklausančias, jų turimas, valdomas arba kontroliuojamas lėšas ir ekonominius išteklius. I priede išvardyti asmenys ir subjektai (20 straipsnio 1 dalies a punktas), nurodyti taikytinose JTSTR, o II priede išvardyti asmenys ir subjektai (20 straipsnio 1 dalies b punktas):

„<...> dalyvaujantys Irano branduolinėje veikloje, susijusioje su padidinta platinimo rizika, ar branduolinių ginklų siuntimo į taikinį sistemų kūrimo veikloje, tiesiogiai su ja susiję ar teikiantys jai paramą, įskaitant dalyvavimą perkant draudžiamus objektus, prekes, įrangą, medžiagas ir technologijas, arba jų vardu veikiantys ar jų vadovaujami asmenys ar subjektai, arba jiems nuosavybės teise priklausantys ar jų kontroliuojami subjektai, įskaitant neteisėtomis priemonėmis, arba asmenys ir subjektai, kurie padėjo nurodytiems asmenims ar subjektams išvengti JTSTR 1737 (2006), JTSTR 1747 (2007), JTSTR 1803 (2008)[8] ir JTSTR 1929 (2010) ar šio sprendimo nuostatų taikymo arba jas pažeisti <...> ir jiems priklausantys, arba jų kontroliuojami, arba jų vardu veikiantys subjektai, kaip nurodyta II priedo sąraše“.

9. Sprendimo 2010/413 23 straipsnio 2 dalyje numatyta: „valstybių narių arba Sąjungos vyriausiojo įgaliotinio užsienio reikalams ir saugumo politikai pasiūlymu Taryba vieningai nustato II priede pateiktą sąrašą ir priima jo pakeitimus.“

10. Abu bankai įtraukti į II priedo sąrašą.

11. Nurodyti tokie *Bank Mellat* įtraukimo į sąrašą motyvai: „*Bank Mellat* yra Irano valstybinis bankas. *Bank Mellat* savo veikla remia Irano branduolines ir balistinių raketų programas ir sudaro palankesnes sąlygas jų įgyvendinimui [joms įgyvendinti]. Jis teikė bankininkystės paslaugas JT ir ES į sąrašą įtrauktiems subjektams arba subjektams, veikiantiems jų vardu arba jiems vadovaujant, arba jiems nuosavybės teise priklausantiems arba valdomiems subjektams. Jis yra *First East Export Bank*, kuris įtrauktas į sąrašą pagal JTSTR 1929, patronuojantis [patronuojantysis] bankas“.

12. Dėl *Bank Saderat Iran* nurodyti tokie motyvai: „*Bank Saderat* yra Irano valstybinis bankas (94 % nuosavybės teise priklauso Irano vyriausybei). *Bank Saderat* teikė finansines paslaugas subjektams, vykdantiems pirkimą Irano branduolinių ir balistinių raketų programų vardu, įskaitant subjektus, įtrauktus į sąrašą pagal JTSTR 1737. Dar 2009 m. kovo mėn. *Bank Saderat* administravo DIO (kuriai pagal JTSTR 1737 nustatytos sankcijos) ir *Iran Electronics Industries* (toliau – IEI) mokėjimus ir akredityvus. 2003 m. *Bank Saderat* administravo akredityvą [akredityvus] Irano su branduoline veikla susijusios [MEC] vardu (kuriai vėliau pagal JTSTR 1737 nustatytos sankcijos)“.

13. Tuo pat metu pagal Įgyvendinimo reglamentą Nr. 668/2010[9] šie bankai buvo įtraukti į Reglamento Nr. 423/2007 V priede pateiktą sąrašą. Nurodyti tokie patys įtraukimo motyvai kaip ir Sprendime 2010/413.

7 — 2010 m. liepos 26 d. Tarybos sprendimas 2010/413/BUSP dėl ribojamųjų priemonių Iranui, kuriuo panaikinama Bendroji pozicija 2007/140/BUSP (OL L 195, 2010, p. 39 ir klaidų ištaisymas OL L 197, 2010, p. 19).

8 — Rezoliucija 1803 (2008), kurią Saugumo Taryba priėmė per 2008 m. kovo 3 d. 5848-ąjį posėdį.

9 — 2010 m. liepos 26 d. Tarybos įgyvendinimo reglamentas (ES) Nr. 668/2010, kuriuo įgyvendinama Reglamento (EB) Nr. 423/2007 dėl ribojančių priemonių Iranui 7 straipsnio 2 dalis (OL L 195, 2010, p. 25).

14. 2010 m. spalio 25 d. Taryba priėmė Sprendimą 2010/644[10] ir Reglamentą Nr. 961/10[11], kuriais po peržiūros patikslino taikomas ribojamąsias priemones.

15. Sprendimo 2010/644 preambulėje ji nurodė atlikusi išsamią Sprendimo 2010/413 II priede pateikto asmenų ir subjektų sąrašo peržiūrą ir atsižvelgusi į atitinkamų asmenų ir subjektų pateiktas pastabas. Taryba padarė išvadą, kad, išskyrus du subjektus, į šį sąrašą įtrauktiems asmenims ir subjektams toliau turėtų būti taikomos Sprendime 2010/413 numatytos konkrečios ribojamosios priemonės ir kad turėtų būti iš dalies pakeisti su tam tikrais subjektais susiję įrašai. Bankai liko įtraukti į sąrašą, pateiktą naujajame Sprendimo 2010/413 II priede, ir buvo nurodyti iš esmės tokie patys įtraukimo į sąrašą motyvai kaip ir ankstesnėje redakcijoje, išskyrus tai, kad nebebuvo nurodyta, jog *Bank Mellat* yra valstybinis bankas, o dėl *Bank Saderat Iran* buvo nurodyta tik tai, kad jo „dalis nuosavybės teise priklauso Irano vyriausybei“ ir nebeliko ankstesnės nuorodos į nuosavybės teise valdomus 94 %.

16. Reglamento Nr. 961/2010 16 straipsnio 1 dalyje pakartoti Sprendimo 2010/413 20 straipsnio 1 dalies a punkte numatyti kriterijai (nurodymas pagal JTSTR) ir nurodyta, kad atitinkami asmenys, subjektai ir organizacijos įtraukti į VII priedą, o 16 straipsnio 2 dalies a ir b punktuose pakartoti Sprendimo 2010/413 20 straipsnio 1 dalies b punkte numatyti kriterijai ir nurodyta, kad atitinkami asmenys, subjektai ir organizacijos įtraukti į VIII priedą. Pagal 32 straipsnio 2 dalį asmenys arba subjektai atleisti nuo atsakomybės taip pat kaip pagal Reglamento Nr. 423/2007 12 straipsnio 2 dalį. Bankai įtraukti į VIII priede pateiktą sąrašą ir nurodyti tokie patys įtraukimo motyvai kaip naujajame Sprendimo 2010/413 II priede.

17. 2011 m. gruodžio 1 d. Taryba priėmė Sprendimą 2011/783[12] ir Įgyvendinimo reglamentą Nr. 1245/2011[13], kuriais pakeisti atitinkamai Sprendimo 2010/413 II priedas ir Reglamento Nr. 961/2010 VIII priedas. Kiekvieno iš šių aktų preambulėje ji nurodė atlikusi išsamią atitinkamame priede pateikto sąrašo peržiūrą, atsižvelgusi į atitinkamų asmenų, subjektų ir organizacijų pateiktas pastabas ir padariusi išvadą, kad į sąrašą įtrauktiems asmenims ir organizacijoms turėtų būti toliau taikomos numatytos konkrečios ribojamosios priemonės.

18. 2012 m. kovo 23 d. Taryba priėmė Reglamentą Nr. 267/2012[14]. Pagal jo 23 straipsnio 1 dalį taip pat reikalaujama įšaldyti JTSTR nurodytų ir į VIII priedą įtrauktų asmenų, subjektų ir įstaigų turtą, o pagal 23 straipsnio 2 dalį reikalaujama įšaldyti į IX priedą įtrauktų asmenų, subjektų ir įstaigų turtą. 23 straipsnio 2 dalies a ir b punktuose numatyti iš esmės tokie patys kriterijai kaip ir Reglamento Nr. 961/2010 16 straipsnio 2 dalies a ir b punktuose, o 23 straipsnio 2 dalies c, d ir e punktuose numatyti papildomi kriterijai, iš kurių tik d punkte numatyti kriterijai atrodo svarbūs aptariamiems bankams ir panašiems subjektams. Jame nurodyti „kiti asmenys, subjektai arba įstaigos, teikiantys paramą, pavyzdžiui, materialinę, logistinę arba finansinę paramą, Irano vyriausybei, ir su jais susiję asmenys ir subjektai“. Pagal 42 straipsnio 2 dalį asmenys, subjektai ir įstaigos atleidžiami nuo atsakomybės taip pat kaip ir pagal Reglamento Nr. 423/2007 12 straipsnio 2 dalį. Abu bankai vėl įtraukti į šio reglamento IX priedo sąrašą. Nurodyti tokie patys jų įtraukimo motyvai kaip ir Sprendimo 2010/413, iš dalies pakeisto Sprendimu 2010/644, II priede.

10 — 2010 m. spalio 25 d. Tarybos sprendimas 2010/644/BUSP, kuriuo iš dalies keičiamas Sprendimas 2010/413/BUSP dėl ribojamųjų priemonių Iranui, kuriuo panaikinama Bendroji pozicija 2007/140/BUSP (OL L 281, 2010, p. 81).

11 — 2010 m. spalio 25 d. Tarybos reglamentas (ES) Nr. 961/2010 dėl ribojamųjų priemonių Iranui, kuriuo panaikinamas Reglamentas (EB) Nr. 423/2007 (OL L 281, 2010, p. 1).

12 — 2011 m. gruodžio 1 d. Tarybos sprendimas 2011/783/BUSP, kuriuo iš dalies keičiamas Sprendimas 2010/413/BUSP dėl ribojamųjų priemonių Iranui (OL L 319, 2011, p. 71).

13 — 2011 m. gruodžio 1 d. Tarybos įgyvendinimo reglamentas (ES) Nr. 1245/2011, kuriuo įgyvendinamas Reglamentas (ES) Nr. 961/2010 dėl ribojamųjų priemonių Iranui (OL L 319, 2011, p. 11).

14 — 2012 m. kovo 23 d. Tarybos reglamentas (ES) Nr. 267/12 dėl ribojamųjų priemonių Iranui, kuriuo panaikinamas Reglamentas (ES) Nr. 961/2010 (OL L 88, 2012, p. 1).

19. Teisės aktuose – visų pirma Reglamento Nr. 423/2007 9 straipsnyje, Sprendimo 2010/413 20 straipsnio 6 dalyje, Reglamento Nr. 961/2010 18 straipsnyje ir Reglamento Nr. 267/2012 25 straipsnyje – numatytos ir kelios nukrypti nuo įpareigojimų įšaldyti turtą leidžiančios nuostatos. Pagal kiekvieną iš šių nuostatų nacionalinėms valdžios institucijoms iš esmės suteikiama teisė leisti nutraukti turto įšaldymą, kad į sąrašą įtrauktas asmuo, subjektas arba organizacija galėtų atlikti mokėjimą, kurio terminas suėjęs, kitai šaliai, jeigu tokio mokėjimo terminas suėjęs pagal įsipareigojimą, prisiimtą arba atsiradusį iki asmens, subjekto arba organizacijos įtraukimo į sąrašą dienos, ir jeigu tokio įsipareigojimo vykdymu nebus prisidedama prie sandorio dėl prekių arba technologijų, susijusių su branduolinių ginklų kūrimu arba kita draudžiama veikla.

Proceso pirmojoje instancijoje santrauka ir skundžiami sprendimai

20. 2010 m. spalio 7 d. bankai Bendrajam Teismui pareiškė atskirus ieškinius, kuriuose iškėlė iš esmės vienodus klausimus ir nurodė iš esmės vienodus argumentus ir kuriais ginčijo savo įtraukimą į sąrašus, kurie pirmiausia buvo pateikti Sprendimo 2010/413 ir Įgyvendinimo reglamento Nr. 668/2010 prieduose. Per teismo procesą, kai buvo priimtos naujos priemonės, jie pakoregavo reikalavimo dėl panaikinimo apimtį taip, kad jis apimtų Sprendimo 2010/644, Reglamento Nr. 961/2010, Sprendimo 2011/783, Įgyvendinimo reglamento Nr. 1245/2011 ir Reglamento Nr. 267/2012 priedus tiek, kiek šie aktai susiję su jais. Bendrasis Teismas priėmė šias korekcijas ir jos neginčijamos. Komisija įstojo į abi bylas Tarybos pusėje.

21. Bendrasis Teismas pirmiausia išnagrinėjo institucijų teiginį, kad šie bankai negali remtis su pagrindinėmis teisėmis susijusia apsauga ir garantijomis, nes jie yra Irano valstybės institucijos.

22. Jis atmetė šį teiginį ir toliau nagrinėjo bankų nurodytą pirmąjį ieškinio pagrindą (pareigos motyvuoti, teisės į gynybą ir teisės į veiksmingą teisminę gynybą pažeidimas) tokiais penkiais etapais: ar bankai galėjo remtis teise į gynybą; pareiga motyvuoti ir teisė į gynybą, kiek jos susijusios su pirminiu įrodymų atskleidimu; teisė į gynybą, kiek ji susijusi su galimybe susipažinti su Tarybos turimais bylos dokumentais; teisė į gynybą, kiek ji susijusi su galimybe bankams išdėstyti savo požiūrį ir su jų teise į veiksmingą teisminę gynybą; visos tariamos klaidos, kurias Taryba padarė atlikdama tyrimą ir iš naujo svarstydama sąrašą. Jis pritarė šiam ieškinio pagrindui tiek, kiek jis susijęs su Sprendimu 2010/413, Įgyvendinimo reglamentu Nr. 668/2010, Sprendimu 2010/644 ir Reglamentu Nr. 961/2010 tiek, kiek šie aktai susiję su aptariamais bankais.

23. Paskui jis išnagrinėjo antrąjį ieškinio pagrindą (dėl akivaizdžios vertinimo klaidos) ir kiekvienoje byloje padarė išvadą, kad tokiais faktais, kokius buvo nustačiusi Taryba, negalima pateisinti ribojamųjų priemonių taikymo.

24. Išnagrinėjęs du pirmuosius ieškinio pagrindus Bendrasis Teismas nusprendė, kad visi ginčijami aktai turėtų būti panaikinti tiek, kiek jie susiję su aptariamais bankais. Todėl nebūtina nagrinėti trečiojo ieškinio pagrindo (dėl teisės į nuosavybę pažeidimo ir su tuo susijusio proporcingumo principo).

25. Bank Saderat Iran byloje Bendrasis Teismas taip pat išnagrinėjo banko teiginį, kad Reglamentas Nr. 267/2012 buvo reglamento forma priimtas sprendimas. Jis nusprendė, kad Reglamentas Nr. 267/2012 yra tikras reglamentas, todėl pagal Teisingumo Teismo statuto (toliau – statutas) 60 straipsnio antrą pastraipą jo panaikinimas buvo sustabdytas dviejų mėnesių ir 10 dienų laikotarpiu, per kurį Taryba galėjo nustatyti naujas ribojamąsias priemones ir taip ištaisyti nustatytus pažeidimus (arba pateikti apeliacinį skundą). Sprendimo 2010/413, iš dalies pakeisto Sprendimu 2010/644 ir Sprendimu 2011/783, pasekmės, kiek jos susijusios su šiuo banku, buvo paliktos galioti iki Reglamento Nr. 267/2012 panaikinimo įsigaliojimo dienos.

Reikalavimai ir paaiškinimai apeliacinėje instancijoje

26. Taryba, kurią palaiko Komisija ir Jungtinė Karalystė, prašo Teisingumo Teismo panaikinti skundžiamus sprendimus, atmesti pirmojoje instancijoje pareikštus ieškinius ir nurodyti kiekvienam bankui apmokėti bylinėjimosi išlaidas savoje byloje tiek pirmojoje, tiek apeliacinėje instancijose. Bankai Teisingumo Teismo prašo atmesti apeliacinius skundus ir priteisti iš Tarybos bylinėjimosi išlaidas. *Bank Saderat Iran* taip pat pateikė priešpriešinį apeliacinį skundą, kuriuo Teisingumo Teismo prašo iš dalies panaikinti skundžiamą sprendimą jo byloje, panaikinti visus ginčijamus aktus tiek, kiek jie taikomi šiam bankui, taip pat priteisti iš Tarybos banko bylinėjimosi išlaidas, susijusias su priešpriešiniu apeliaciniu skundu.

27. Taryba teigia, kad Bendrasis Teismas padarė teisės klaidų, kai nagrinėjo: i) bankų teisę į pagrindinių teisių apsaugą, taigi – ieškinių priimtinumą pirmojoje instancijoje; ii) Tarybos pareigą motyvuoti; iii) bankų teises susipažinti su bylos medžiaga; iv) tariamus Tarybos atlikto faktinių aplinkybių vertinimo trūkumus; ir v) ieškinio pagrindą, susijusį su akivaizdžia vertinimo klaida. Jungtinė Karalystė pateikė pastabas, kuriomis palaiko ii, iii ir v apeliacinio skundo pagrindus, o Komisija palaiko ii–v apeliacinio skundo pagrindus.

28. Bankai mano, kad visi penki pagrindai nepagrįsti, tačiau *Bank Mellat* savo byloje papildomai ginčija viso apeliacinio skundo priimtinumą. *Bank Saderat Iran* priešpriešiniame apeliaciniame skunde teigia, kad Bendrasis Teismas neteisingai manė, jog: i) Sprendimas 2010/413 ir Įgyvendinimo reglamentas Nr. 668/2010 grindžiami „su ieškovu susijusiais duomenimis“; ir jog ii) Reglamentui Nr. 267/2012 taikoma statuto 60 straipsnio antra pastraipa, todėl padarė nepagrįstas išvadas dėl šių abiejų klausimų.

29. Šiuos klausimus spręsiu ankstesniuose dviejuose punktuose nurodyta tvarka.

Apeliacinio skundo priimtinumas (byla C-176/13 P)

30. Apie skundžiamą sprendimą šalims pranešta 2013 m. sausio 30 d. *Bank Mellat* teigia, kad pagal statuto 56 straipsnį apeliacinis skundas turėjo būti pateiktas per du mėnesius, t. y. iki 2013 m. kovo 30 d. Apeliacinis skundas pateiktas 2013 m. balandžio 9 d., todėl jis nepriimtinas. Teisingumo Teismo procedūros reglamento 51 straipsniu, pagal kurį procesiniai terminai dėl nuotolių pratęsiami fiksuotu dešimties dienų laikotarpiu, negalima remtis. Šioje nuostatoje daroma nuoroda į nuotolius greičiausiai turi prasmės: ja siekiama užtikrinti, kad šalys neatsidurtų nepalankioje padėtyje dėl jas nuo Teisingumo Teismo skiriančio atstumo [15] arba dėl to, kad nuolat naudojasi ne elektroninėmis ryšio priemonėmis. Tačiau Taryba jokia prasme nėra nutolusi nuo Teisingumo Teismo ir ji naudojasi elektroninėmis ryšio priemonėmis. Todėl statuto 56 straipsnio nuostata turi būti taikoma griežtai.

31. Taryba atsikerta, kad Procedūros reglamento 51 straipsnis aiškus ir tikslus. Jis vienodai taikomas visoms šalims ir pagal formuluotę, ir pagal su juo susijusią Teisingumo Teismo praktiką. 1994 m. Sprendimas *BASF*, kuriuo remiasi bankas, buvo grindžiamas dabar jau pasenusiu Teisingumo Teismo sprendimu, pagal kurį šalys buvo skirstomos pagal jų įsisteigimo vietą.

32. Mano manymu, nepriimtina, kad Procedūros reglamente ir toliau būtų kalbama apie procesinių terminų pratęsimą „dėl nuotolių“. Tokia formuluotė buvo tinkama iki 2000 m., kai šio Procedūros reglamento II priede „visoms šalims, išskyrus tas, kurių nuolatinė gyvenamoji vieta (buveinė) yra Didžiojoje Liuksemburgo Kunigaikštystėje“, buvo numatyti skirtingi pratęsimo laikotarpiai nuo dviejų dienų iki vieno mėnesio. Toks skirstymas buvo numatytas anksčiau [16], kai pašto paslaugos dar buvo

15 — Sprendimo *Komisija / BASF ir kt.* (C-137/92 P, EU:C:1994:247) 40 punktas.

16 — 1953 m. kovo 4 d. Europos anglių ir plieno bendrijos Teisingumo Teismo procedūros reglamento (Oficialusis leidinys, Nr. 3, 1953, p. 37) 85 straipsnio 2 dalyje buvo numatyti pratęsimai, kurių trukmė – nuo vienos dienos Belgijoje įsteigtoms (gyvenančioms) šalims iki dviejų mėnesių šalims, kurios įsteigtos (gyvena) už Europos ribų.

tokios, kad fizinis atstumas nuo Teisingumo Teismo buvo svarbus veiksnys, turintis įtakos terminų laikymuisi. Pakeitus šiuos pratęsimo laikotarpius „fiksuotu dešimties dienų laikotarpiu“ buvo aiškiai atsisakyta atstumą nuo Teisingumo Teismo vertinti kaip veiksnį, lemiantį palankią arba nepalankią procesinę padėtį, ir buvo siekiama (atsižvelgiant į visuotinai prieinamas spartaus arba net momentinio ryšio priemones, kurioms atstumas iš esmės nedaro įtakos) vėl visiems sukurti vienodas galimybes, nepaisant šalies gyvenamosios arba įsisteigimo vietos. Šiomis aplinkybėmis išlikę žodžiai „dėl nuotolių“ turi būti laikomi praeities liekana, kuri šiuolaikiniame Procedūros reglamente neturi jokios funkcijos – juo labiau kad nėra jokios galimybės nustatyti, dėl kokių „nuotolių“ terminai galėtų arba negalėtų būti pratęsti.

33. Atsižvelgiant į tai galima daryti išvadą, kad Procedūros reglamento 51 straipsnio tekste iš tiesų numatyta, jog procesiniai terminai pratęsiami fiksuotu dešimties dienų laikotarpiu. Todėl manau, kad apeliacinis skundas pateiktas laiku – per dviejų mėnesių laikotarpį, pratęstą dešimties dienų laikotarpiu, kaip numatyta statuto 56 straipsnyje, nagrinėjamame kartu su Procedūros reglamento 51 straipsniu. Todėl *Bank Mellat* nepriimtinumu grindžiamas prieštaravimas nepagrįstas.

Teisė į pagrindinių teisių apsaugą (pirmojoje instancijoje pareikštų ieškinių priimtinumas)

34. Abiejuose sprendimuose[17] Bendrasis Teismas atmetė Tarybos ir Komisijos argumentus, pagal kuriuos bankai negalėjo remtis su pagrindinėmis teisėmis susijusia apsauga ir garantijomis, nes jie yra Irano valstybės institucijos. Jis pažymėjo, kad jokioje Sutarčių arba Pagrindinių teisių chartijos[18] nuostatoje nenumatyta, jog pagrindinių teisių apsauga netaikoma juridiniams asmenims, kurie yra valstybių institucijos; iš tiesų Chartija teisės garantuojamos „visiems“. EŽTK[19] 34 straipsnis, kuriuo rėmėsi šios institucijos, yra procedūrinė nuostata, pagal kurią Europos Žmogaus Teisių Teismui draudžiama priimti peticijas iš vyriausybinių organizacijų, todėl valstybė, kuri yra EŽTK šalis, šiame teisme negali būti ir pareiškėja, ir atsakovė; ši nuostata netaikoma ES teismams arba šioms byloms. Argumentas, kad valstybė negali pati naudotis pagrindinėmis teisėmis savo teritorijoje, nesvarbus, kalbant apie teises, kurias galėtų turėti valstybės institucijos kitų valstybių teritorijoje. Taigi, juridiniai asmenys, kurie yra valstybėmis narėmis nesančių šalių institucijos, gali remtis apsauga ir garantijomis, susijusiomis su pagrindinėmis teisėmis, jeigu tokios teisės suderinamos su jų, kaip juridinių asmenų, statusu. Bendrasis Teismas konstatavo, kad bet kuriuo atveju institucijos neįrodė, jog bankai iš tiesų yra Irano valstybės institucijos, t. y. subjektai, kurie dalyvauja įgyvendinant viešąją valdžią arba kurie teikia viešąją paslaugą kontroliuojami valdžios institucijų; jie užsiima komercinio pobūdžio veikla ir abiem atvejais valstybė yra smulkioji akcininkė.

35. Taryba teigia, kad Bendrasis Teismas abiejose šiose išvadose padarė teisės klaidą.

36. Dėl pirmojo klausimo Taryba pripažįsta, kad juridiniai asmenys gali naudotis pagrindinėmis teisėmis ir kad valstybės gali naudotis procesinėmis teisėmis; tačiau valstybės negali naudotis pagrindinėmis teisėmis. EŽTK 34 straipsnis nėra procedūrinė nuostata, taikoma tik tai konvencijai. Valstybė privalo gerbti jos jurisdikcijoje esančių subjektų pagrindines teises, tačiau ji pati negali naudotis tokiomis teisėmis. Be to, suvereni valstybė negali priklausyti kitos valstybės jurisdikcijai, kaip tai suprantama pagal EŽTK. ES teismai sukurti ne tam, kad spręstų ginčus, kylančius tarp ES ir šalių, kurios nėra ES valstybės narės, dėl pastarųjų nuosavybės teisių. Nors ES Sutartyse ir Chartijoje nėra aiškių nuostatų, panašių į EŽTK 34 straipsnį, tas pats principas turi būti taikomas ir ES teisėje, nepaisant to, ar atitinkami juridiniai asmenys yra valstybės narės, ne valstybės narės, vyriausybinės organizacijos ar kurios nors iš jų subjektai.

17 — Žr. Sprendimo *Bank Mellat* (T-496/10, EU:T:2013:39) 35–46 punktus ir Sprendimo *Bank Saderat Iran* (T-494/10, EU:T:2013:59) 33–44 punktus.

18 — Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartija (OL C 83, 2010, p. 389, toliau dar vadinama Chartija).

19 — Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencija, pasirašyta Romoje 1950 m. lapkričio 4 d.

37. Dėl antrojo klausimo iš Europos Žmogaus Teisių Teismo praktikos matyti, kad norint nustatyti, ar subjektas yra vyriausybinis, ar nevyriausybinis, reikia atidžiai įvertinti konkrečias faktines ir teisines aplinkybes. Jungtinių Tautų Tarptautinės teisės komisija yra pasiūliusi „valstybės“ sąvokos apibrėžtis, apimančias valstybes institucijas ir kitus subjektus, kurie atlieka tam tikrus veiksmus, kai įgyvendina suverenią valdžią, įskaitant valstybės įmones arba kitus valstybės įkurtus subjektus, kurie vykdo komercinius sandorius. Teisingumo Teismas taip pat yra išaiškinęs [20] valstybės sąvoką ir nurodęs, kad pagalbos priemonę, kurios ėmėsi valstybės įmonė, galima priskirti valstybei, atsižvelgiant į aplinkybes ir kontekstą, įskaitant valstybės ir įmonės ryšius; vien aplinkybės, kad valstybės įmonė buvo įsteigta pagal bendrąją teisę kaip kapitalo bendrovė, nepakanka, kad būtų galima paneigti, jog tokios bendrovės nustatytą priemonę galima priskirti valstybei. Bendrasis Teismas taip pat neatsižvelgė į aplinkybę, kad nors šiuo metu Irano vyriausybei priklauso tik 20 % *Bank Mellat* akcijų ir tik 33 % *Bank Saderat Iran* akcijų, ji vis tiek daro lemiamą įtaką šiems bankams, nes kitos akcijos labai išbarstytos.

38. Galiausiai Taryba nurodo, kad jos nepriimtinumu grindžiamas prieštaravimas pirmojoje instancijoje buvo taikomas visiems pagrindams, kuriais rėmėsi bankai, nes jie savo ieškiniais reikalavo panaikinti Tarybos sprendimus, kuriais nurodyta įšaldyti jų turtą ir kurie buvo (nors ir pateisinama) kliūtis naudotis pagrindine teise į nuosavybę.

39. *Bankai* visų pirma teigia, kad Bendrasis Teismas konstatavo faktinę aplinkybę, kurios negalima ginčyti apeliacine tvarka, kad jie nėra Irano valstybės institucijos.

40. Antra, ši konstatuota faktinė aplinkybė bet kuriuo atveju buvo teisinga. Jokie pateikti įrodymai nerodė nieko daugiau išskyrus aplinkybę, kad valstybė yra smulkioji akcininkė. Be to, Taryba iškreipia Tarptautinės teisės komisijos nurodytas „valstybės“ sąvokos apibrėžtis. Ši institucija iš tiesų nurodė, kad komercinius sandorius vykdantys subjektai teoriškai galėtų būti valstybės institucijos, jeigu vykdytų vyriausybines funkcijas – tačiau bankai tokių funkcijų nevykdo. Sprendimas *Stardust* nesvarbus, nes neįrodyta, jog kuris nors bankas veikė Irano valstybės nurodymu. Be to, *Bank Mellat* byloje Jungtinės Karalystės *Supreme Court* (Aukščiausiasis Teismas) patvirtino, kad šis bankas nekontroliuojamas vyriausybės ir nėra valstybės institucija [21].

41. Trečia, bankų manymu, Bendrasis Teismas nepadarė teisės klaidos, kai konstatavo, kad ne valstybių narių institucijos gali remtis su pagrindinėmis teisėmis susijusia apsauga ir garantijomis. Pagal Chartiją teisės garantuojamos „visiems“. Be to, ES teisėje neturi būti taikomas principas, kuriuo grindžiamas EŽTK 34 straipsnis. Chartijos 47 straipsnio išaiškinime („Teisė į veiksmingą teisinę gynybą ir teisingą bylos nagrinėjimą“) aiškiai nurodyta, kad ES teisėje ši gynyba yra platesnė nei pagal EŽTK. Be to, Teisingumo Teismas nuolat pripažįsta valstybių narių teisę į gynybą savo nagrinėjamose bylose.

42. Galiausiai, net jeigu Bendrasis Teismas būtų padaręs ir fakto, ir teisės klaidų, tai neturėtų įtakos skundžiamiems sprendimams. Taryba savo poziciją grindžia tuo, kad bankai pirmojoje instancijoje rėmėsi nuosavybės teisėmis. Tačiau tai susiję tik su kiekvienoje byloje pateikto ieškinio trečiuoju pagrindu, kurio Bendrasis Teismas nenagrinėjo. Visi pagrindai, kuriais remdamasis Bendrasis Teismas panaikino ginčijamus aktus, susiję su procedūrinių reikalavimų pažeidimais ne žmogaus arba pagrindinių teisių srityje ir Teisingumo Teismas pripažįsta, kad valstybės gali remtis tokiais reikalavimais.

43. Nesutinku su Tarybos argumentu, kad valstybės (ir jų institucijos) negali naudotis pagrindinėmis teisėmis.

20 — Sprendimo *Prancūzija / Komisija* (C-482/99, EU:C:2002:294) (toliau – Sprendimas *Stardust*) 55–57 punktai.

21 — Sprendimo *Bank Mellat (apeliantas) / Her Majesty's Treasury (kita apeliacinio proceso šalis)* (Nr. 1) ir (Nr. 2), [2013] UKSC 38, 66 punktas ir [2013] UKSC 39, 15, 16 ir 32 punktai.

44. Atrodo, kad EŽTK 34 straipsnis ir Sprendimas *Stardust* nėra svarbūs. Bendrasis Teismas teisingai pažymėjo, kad EŽTK 34 straipsnis yra procedūrinė nuostata, numatyta siekiant specialaus tikslo, susijusio su procesais Europos Žmogaus Teisių Teisme, ir jame neįtvirtintas koks nors bendrasis principas, taikomas ir visoje ES teisėje [22]. O tai, ar pagalbos teikimas gali būti priskirtas valstybei narei, neturi jokios įtakos tam, ar pagalbą teikiantis subjektas turi būti laikomas valstybės institucija kitais tikslais.

45. Be to, kaip nurodė bankai, pagrindai, kuriais remdamasis Bendrasis Teismas faktiškai anuliavo ginčijamus aktus, susiję su procedūriniais reikalavimais, kuriais gali remtis bet kuri šalis, prieš kurią taikomos ribojamosios priemonės, nepaisant jos statuso. Todėl tai, ar bankai yra, ar nėra Irano valstybės institucijos, neturi įtakos panaikinimo pagrindų teisėtumui [23].

46. Galiausiai Tarybos argumentas, kad Bendrasis Teismas padarė teisės klaidą, kai padarė išvadą, jog institucijos neįrodė, kad bankai yra valstybės institucijos, nėra reikšmingas. Pagal nusistovėjusią teismų praktiką sprendimo negalima anuliuoti remiantis skundais, susijusiais su motyvų, kuriais grindžiamas sprendimas, dalimi, kuri yra perteklinė [24]. Atsižvelgiant į skundžiamus sprendimus [25] akivaizdu, kad Bendrasis Teismas nagrinėjo, ar bankai iš tiesų yra Irano valstybės institucijos, tik siekdamas išsamumo, kai atmetė Tarybos argumentą, jog bankai negalėtų remtis pagrindinių teisių apsauga ir garantijomis.

47. Šiomis aplinkybėmis nebūtina nagrinėti bankų argumento, kad Taryba ginčija Bendrojo Teismo nustatytas faktines aplinkybes.

Pareiga motyvuoti

48. Bendrasis Teismas manė [26], kad reikia atsižvelgti ir į ginčijamuose aktuose nurodytus motyvus, ir į tris pasiūlymus nustatyti ribojamąsias priemones, apie kuriuos Taryba pranešė bankams. Ribojamosios priemonės nustatytos remiantis šiais pasiūlymais. Tačiau po to, kai buvo pareikšti ieškiniai, *Bank Mellat* byloje atskleistas trečiasis pasiūlymas, o *Bank Saderat Iran* byloje – visi trys pasiūlymai ir reikalavimai buvo pakeisti taip, kad apimtų Sprendimą 2010/644 ir Reglamentą Nr. 961/2010. Todėl į juos galima atsižvelgti tik siekiant įvertinti Sprendimo 2011/783, Įgyvendinimo reglamento Nr. 1245/2011 ir Reglamento Nr. 267/2012 teisėtumą.

49. Bank Mellat byloje [27] Bendrasis Teismas nustatė iš viso septynis motyvus, kuriais remiantis priimtos ribojamosios priemonės (pirmieji keturi nurodyti ginčijamuose aktuose, o trys likusieji – dviejuose pasiūlymuose, apie kuriuos pranešta 2010 m. rugsėjo 13 d.):

i) pagal Sprendimą 2010/413 ir Įgyvendinimo reglamentą Nr. 668/2010 bankas yra valstybinis bankas;

ii) jis savo veikla remia Irano branduolines ir balistinių raketų programas ir sudaro palankias sąlygas joms įgyvendinti;

22 — Taip pat žr. generalinio advokato Y. Bot išvados, pateiktos byloje *Taryba / Manufacturing Support & Procurement Kala Naft* (C-348/12 P, EU:C:2013:470) (toliau – byla *Kala Naft*), 61 punktą.

23 — Bendrai žr. generalinio advokato Y. Bot išvados, pateiktos byloje *Kala Naft* (C-348/12 P, EU:C:2013:470), 57–75 punktus.

24 — Žr., pavyzdžiui, Sprendimo *Komisija / Kvaerner Warnow Werft* (C-181/02 P, EU:C:2004:271) 49 punktą.

25 — Žr. Sprendimo *Bank Mellat* (T-496/10, EU:T:2013:39) 42 punkto ir Sprendimo *Bank Saderat Iran* (EU:T:2013:59) 40 punkto pradžią.

26 — Žr. Sprendimo *Bank Mellat* (T-496/10, EU:T:2013:39) 63–65 punktus ir Sprendimo *Bank Saderat Iran* (EU:T:2013:59) 61–63 punktus.

27 — Žr. Sprendimo *Bank Mellat* (T-496/10, EU:T:2013:39) 66 ir 67 punktus.

iii) jis teikia banko paslaugas subjektams, nurodytiems JT ir ES sąrašuose, subjektams, veikiantiems jų vardu arba jiems vadovaujant, arba jiems nuosavybės teise priklausantiems arba valdomiems subjektams;

iv) jis yra *FEE Bank*, kuris įtrauktas į sąrašą pagal JTSTR 1929, patronuojantysis bankas;

v) jis teikia banko paslaugas AEOI ir *Novin*, kurioms abiem taikomos Saugomo Tarybos nustatytos ribojamosios priemonės;

vi) jis tvarko AIO svarbių pareigūnų ir už Irano pirkimus atsakingo asmens sąskaitas;

vii) jis sudarė palankias sąlygas milijonams dolerių, skirtų Irano branduolinei programai, judėti bent jau nuo 2003 m.

50. Bendrasis Teismas konstatavo, kad iš šių motyvų i, iv ir v motyvai yra pakankamai tikslūs, o ii, iii, vi ir vii motyvai – nepakankamai tikslūs, kad būtų įvykdyti teismų praktikoje numatyti reikalavimai, būtent reikalavimas pateikti pakankamai informacijos, kad atitinkamas asmuo galėtų nustatyti, ar aktas pagrįstas, ar turi trūkumų, ir kad teismai galėtų vykdyti jo teisėtumo kontrolę.

51. Bank Saderat Iran byloje [28] nustatyti penki motyvai (keturi pirmieji nurodyti ginčijamuose aktuose, o penktasis – tik trečiajame pasiūlyme dėl įtraukimo į sąrašą, kuris pateiktas kaip priedas prie tripliko):

i) bankas priklauso (pagal skirtingus aktus – 94 % arba jo kapitalo „dalis“) Irano valstybei;

ii) jis teikia finansines paslaugas subjektams, kurie vykdo pirkimus, skirtus Irano branduolinei ir balistinių raketų programai, įskaitant subjektus, nurodytus JTSTR 1737;

iii) 2009 m. kovo mėn. jis dar administravo DIO ir *Iran Electronic Industries* (toliau – IEI), kurioms taikomos ribojamosios priemonės, mokėjimus ir akredityvus;

iv) 2003 m. jis administravo akredityvus MEC, kuri susijusi su Irano branduoline programa;

v) jis teikė finansines paslaugas SIG.

52. Bendrasis Teismas konstatavo, kad i, iii, iv ir v motyvai – pakankamai aiškūs. Jo manymu, ii motyvas yra ne bendras teiginys, papildytas ir paaiškintas kitais motyvais, o atskiras motyvas, ir jis pernelyg neaiškus, nes jame nenurodyta subjektų, kuriems teiktos atitinkamos finansinės paslaugos, tapatybė.

53. Todėl, kalbant apie su *Bank Mellat* susijusius ii, iii, vi ir vii motyvus ir su *Bank Saderat Iran* susijusį ii motyvą, pažymėtina, kad Taryba pažeidė pareigą motyvuoti ir pareigą pranešti bankams duomenis, kuriais prieš juos remiasi [29].

54. *Taryba* teigia, kad Bendrasis Teismas padarė teisės klaidą, nes kiekvieną motyvą nagrinėjo atskirai, o ne visus kaip visumą, todėl jis priėjo prie klaidingos išvados, jog ii ir iii motyvai *Bank Mellat* byloje ir ii motyvas *Bank Saderat Iran* byloje pernelyg neaiškūs, kad būtų įvykdyta pareiga motyvuoti. Akivaizdu, kad šie motyvai tarpusavyje susiję. *Bank Mellat* byloje iii motyvu (banko paslaugos subjektams, nurodytiems JT ir ES sąrašuose) tiksliau nurodoma prie ii motyvo paminėta veikla; *Bank Saderat Iran* byloje iii ir iv motyvais (DIO ir IEI mokėjimų ir akredityvų administravimas, taip pat jų administravimas MEC) tiksliau nurodoma prie ii motyvo paminėta veikla (finansinės paslaugos

28 — Žr. Sprendimo *Bank Saderat Iran* (T-494/10, EU:T:2013:59) 64–73 punktus.

29 — Žr. Sprendimo *Bank Mellat* (T-496/10, EU:T:2013:39) *77* punktą ir Sprendimo *Bank Saderat Iran* (T-494/10, EU:T:2013:59) 73 punktą.

subjektams, kurie vykdo pirkimus, skirtus Irano branduolinei ir balistinių raketų programai, įskaitant JT nurodytus subjektus). Taigi, atsižvelgę į visus šiuos motyvus kartu bankai galėjo nustatyti, ar ginčijami aktai pagrįsti, ar turi trūkumų, o teismai galėjo atlikti jų teisėtumo kontrolę. Nors nebuvo nurodyti į sąrašus įtrauktų subjektų pavadinimai, bankai galėjo susipažinti su JT ir ES sąrašais ir palyginti juos su savo klientų sąrašais. Tą patį galima pasakyti apie vi motyvą *Bank Mellat* byloje (AIO svarbių pareigūnų ir už pirkimus atsakingo asmens sąskaitų tvarkymas).

55. *Komisija* sutinka, kad motyvai turi būti nagrinėjami kartu, atsižvelgiant į su jais susijusias aplinkybes (įskaitant atitinkamus JT subjektų, kuriems bankai turėjo neteikti paslaugų, sąrašus). Kiekvienas motyvas atskirai neturi atitikti visų reikalavimų, susijusių su pareiga motyvuoti. Jeigu atsižvelgdami į visus motyvus kartu bankai galėjo suprasti, jog klientas įtrauktas į sąrašą, ir nustatyti, ar ginčijami aktai pagrįsti, juose nėra fakto klaidų ir ar pateikta pakankamai informacijos tam, kad Teismai galėtų atlikti sąrašų sudarymo teisėtumo kontrolę, Taryba negali būti pažeidusi pareigos motyvuoti.

56. *Jungtinė Karalystė* cituoja Teisingumo Teismo teiginį Sprendime *Kadi II*: „Atsižvelgiant į nagrinėjamų ribojamųjų priemonių prevencinį pobūdį, jeigu atlikdamas skundžiamo sprendimo teisėtumo kontrolę <...> Sąjungos teismas mano, kad bent vienas iš <...> nurodytų motyvų yra pakankamai tikslus ir konkretus, kad jis yra pagrįstas ir kad pats savaime yra pakankamas pagrindas šiam sprendimui paremti, aplinkybė, kad kiti iš šių motyvų tokie nėra, negali pateisinti šio sprendimo panaikinimo <...>“ [30].

57. *Abu bankai* mano, kad svarbu motyvus išnagrinėti atskirai ir kad tie, kurie yra pernelyg neaiškūs, neturėtų būti toliau nagrinėjami siekiant nustatyti galimas vertinimo klaidas.

58. *Bank Mellat* teigia, kad jo byloje buvo teisingai konstatuota, jog ii, iii, vi ir vii motyvai pernelyg neaiškūs. ii (veikla, kuria remiamos Irano branduolinės ir balistinių raketų programos ir sudaromos palankios sąlygos joms įgyvendinti) ir iii (paslaugos subjektams, nurodytiems sąrašuose, subjektams, veikiantiems jų vardu arba jiems vadovaujant, arba jiems nuosavybės teise priklausantiems arba valdomiems subjektams) motyvuose nepateikta detalesnės informacijos. Tam, kad išsiaiškintų, apie kuriuos klientus kalbama, bankas būtų turėjęs ne tik sužinoti į JT ir ES sąrašus įtrauktų subjektų pavadinimus, bet ir „subjektus, veikiančius jų vardu arba jiems vadovaujant, arba jiems nuosavybės teise priklausančius arba valdomus subjektus“, kurių negalima nustatyti iš sąrašų ir kurių skaičius ilgu laikotarpiu iš esmės gali būti neribotas. Kadangi Taryba greičiausiai žinojo, apie kuriuos subjektus kalbama, ji galėjo ir turėjo juos nurodyti. Taigi, nepaisant to, ar ii ir iii motyvus nagrinėtume atskirai, ar kartu, jie vis tiek yra pernelyg neaiškūs. Dėl vi motyvo (AIO svarbių pareigūnų ir už pirkimus atsakingo asmens sąskaitų tvarkymas) Taryba nurodo tik tai, kad bankų įrašuose nurodytos klientų darbdavių tapatybės, tačiau nepateita jokių įrodymų. Kadangi Taryba nekalba apie vii motyvą, reikia manyti, kad ji pripažįsta, jog šis motyvas pernelyg neaiškus.

59. *Bank Saderat Iran* nurodo panašius argumentus. Jis priduria, kad dėl iii (DIO ir IEI mokėjimų ir akredityvų administravimas) ir iv (akredityvų administravimas MEC) motyvų nenurodyta, ar pateiktas išsamus įvardytų subjektų sąrašas, be to, dar neaiškiau dėl to, kad nurodyta, jog į JT sąrašus įtraukti subjektai yra vieni iš („įskaitant“) subjektų, į kuriuos daroma nuoroda prie ii motyvo (finansinės paslaugos subjektams, kurie vykdo pirkimus, skirtus Irano branduolinei ir balistinių raketų programai, įskaitant subjektus, nurodytus JTSTR 1737).

60. Manau, kad institucijų ir Jungtinės Karalystės požiūris iš esmės teisingas: jeigu motyvai pateikti nuosekliai, jie turi būti nagrinėjami kartu, ir vienas po kito nurodyti motyvai gali būti laikomi vienas kito patvirtinimu ir paaiškinimu. Tai visų pirma galima pasakyti apie pačiuose ginčijamuose aktuose nurodytus motyvus – juose su kiekvienu banku susiję motyvai išdėstyti tame pačiame punkte. Tačiau

30 — Sprendimo *Komisija / Kadi* (C-584/10 P, C-593/10 P ir C-595/10 P, EU:C:2013:518) (toliau – Sprendimas *Kadi II*) 130 punktas.

tą patį galima pasakyti ir apie atskirai nurodytus motyvus (kaip antai, pirma, nurodytus ginčijamuose aktuose, ir, antra, pateiktus pasiūlymuose dėl įtraukimo į sąrašus, apie kuriuos buvo laiku pranešta), nes akivaizdu, kad institucijos privalo nurodyti motyvus, kuriuos nagrinėdamos ir atsižvelgdamos į jų kontekstą šalys, kurių nenaudai priimti tokie aktai, ir ES teismai gautų pakankamai informacijos [31]. Tačiau, kaip teisingai nurodo Jungtinė Karalystė, pakanka, kad būtų tinkamai nurodytas vienas iš tokių motyvų.

61. Todėl kalbėdama apie abi bylas sutikčiau, kad jeigu ii motyvą nagrinėtume atskirai, jis iš tiesų neaiškus, tačiau jis tampa aiškesnis atsižvelgiant į toliau pateiktus motyvus (v ir galbūt vi motyvus *Bank Mellat* byloje; iii, iv ir v motyvus *Bank Saderat Iran* byloje) ir turėjo būti vertinamas kartu su šiais motyvais. Todėl Bendrasis Teismas padarė teisės klaidą, kai vertino pareigą motyvuoti.

62. Taigi, *Bank Saderat Iran* byloje ii motyvas (paslaugos subjektams, kurie vykdo pirkimus, skirtus Irano branduolinei ir balistinių raketų programai, įskaitant subjektus, nurodytus JTSTR 1737) nebuvo pernelyg neaiškus, jeigu jį nagrinėtume kartu su iii, iv ir v motyvais, kuriuose nurodyti keturi konkretūs subjektai. Šiomis aplinkybėmis neaiškumų nekyla ir dėl faktinės aplinkybės, kad buvo nurodyta, jog į JT sąrašą įtraukti subjektai buvo vieni iš („įskaitant“) subjektų, į kuriuos daroma nuoroda prie ii motyvo. Tačiau nors nekyla abejonių, kad iii, iv ir v motyvais paaiškintas ii motyvas, pastaruoju pirmieji niekuo nepapildyti ir jame nepateiktas joks paaiškinimas. Todėl, nors manau, kad Bendrasis Teismas turėjo pripažinti, jog ii motyvas buvo iii, iv ir v motyvų, kurie, jo teigimu, nurodyti tinkamai, pagrindas, tokiu klaidingu požiūriu negalima pateisinti skundžiamo sprendimo panaikinimo.

63. Dėl *Bank Mellat* sutikčiau su banku, kad iii motyvu (paslaugos sąrašuose nurodytiems subjektams, subjektams, veikiantiems jų vardu arba jiems vadovaujant, arba jiems nuosavybės teise priklausantiems arba jų valdomiems subjektams) nepakankamai patikslintas ii motyvas (veikla, kuria remiamos Irano branduolinės ir balistinių raketų programos ir sudaromos palankios sąlygos joms įgyvendinti). Nors bankui nebūtinai būtų buvę itin sudėtinga išsiaiškinti, ar tarp jo klientų yra faktiškai į sąrašus įtrauktų subjektų, jeigu būtų paaiškėję, kad atsakymas į šį klausimą yra neigiamas, praktikoje galėjo būti itin sudėtinga nustatyti, ar tarp jų yra subjektų, veikiančių tokių į sąrašus įtrauktų subjektų vardu arba jiems vadovaujant, arba jiems nuosavybės teise priklausančių arba jų valdomų subjektų. Be to, Taryba turbūt žinojo, apie kuriuos subjektus kalba, todėl galėjo nurodyti jų tapatybes. Kadangi to nepadarė, ji nepateikė pakankamai informacijos, kad bankas galėtų veiksmingai pasinaudoti teisėmis į gynybą, o Bendrasis Teismas – veiksmingai atlikti teisminę kontrolę. Iš tiesų šiose bylose bankai nusprendė ginčyti jų įtraukimą į sąrašus, tačiau ši aplinkybė negali paneigti fakto, kad dėl informacijos stokos potencialiam ieškovui gali būti sunkiau priimti tokį sprendimą arba (užginčijus įtraukimą į sąrašą) paneigti neaiškiai išdėstytą teiginį.

64. Tačiau Bendrasis Teismas konstatavo, kad v motyvas (paslaugos AEOI ir *Novin*) nurodytas tinkamai, ir *Bank Mellat* šios išvados neginčija. Todėl, panašiai kaip *Bank Saderat Iran* byloje, gali būti laikoma, kad ii, iii ir v motyvai, nagrinėjami kartu, atitinka reikalavimą motyvuoti, nors to negalima pasakyti vien apie ii ir iii motyvus, be to, pastaraisiais kiti motyvai iš tiesų nepapildyti jokiomis naudingomis aplinkybėmis.

65. Dėl vi motyvo (AIO svarbių pareigūnų ir už pirkimus atsakingo asmens sąskaitų tvarkymas) sutinku, jog tam, kad Tarybos argumentui būtų pritarta, ji turėjo savo teiginį, jog banko įrašuose buvo nurodytos klientų darbdavių tapatybės, pagrįsti įrodymais. Dar daugiau, tai, ar tokia informacija buvo nurodyta, yra fakto klausimas, kurio Teisingumo Teismas neturi kompetencijos spręsti apeliacinėje instancijoje. Galiausiai, kaip nurodo bankas, atrodo, kad Taryba neginčija išvados, jog vii motyvas pernelyg neaiškus.

31 — Žr. Sprendimo *Kala Naft* (C-348/12 P, EU:C:2013:776) 70 ir 71 punktus.

66. Taigi, nors pritariu Tarybos teiginiui dėl būtinybės motyvus nagrinėti kartu, nemanau, kad ji nurodė kokį nors skundžiamų sprendimų panaikinimo pagrindą.

Galimybė susipažinti su bylos medžiaga

67. Kai Taryba pirmą kartą įtraukė bankus į sąrašą 2010 m. liepos 26 d., prieš patikslindama šiuos sąrašus 2010 m. spalio 25 d. ji perdavė du valstybių narių pateiktus pasiūlymus dėl įtraukimo į sąrašą *Bank Mellat* 2010 m. rugsėjo 13 d., o *Bank Saderat Iran* – 2010 m. spalio 28 d. Trečiasis pasiūlymas abiem bankams perduotas kaip priedas prie pirmojoje instancijoje 2011 m. birželio mėn. pateiktų triplikų. Tačiau bankai dėl Sprendimo 2010/413 ir Įgyvendinimo reglamento Nr. 668/2010 pastabas turėjo pateikti iki 2010 m. rugsėjo 15 d.

68. Skundžiamuose sprendimuose [32] Bendrasis Teismas pažymėjo, kad *Bank Mellat* byloje trečiasis pasiūlymas, o *Bank Saderat Iran* byloje – visi trys pasiūlymai perduoti tik pasibaigus terminui, per kurį turėjo būti pateiktos pastabos dėl Sprendimo 2010/413 ir Įgyvendinimo reglamento Nr. 668/2010, ir po to, kai priimtas Sprendimas 2010/644 ir Reglamentas Nr. 961/2010. Be to, jis nurodė: kai Taryba ketina remtis valstybių narių pateiktais duomenimis, kad nustatytų ribojamąsias priemones, prieš nustatydama šias priemones ji privalo užtikrinti, kad tokie duomenys galėtų būti perduoti atitinkamam subjektui laiku, kad jis galėtų veiksmingai pareikšti savo nuomonę. Šiose bylose, kalbant apie po 2010 m. rugsėjo 15 d. perduotus pasiūlymus, bankai tokios galimybės neturėjo.

69. Apeliaciniame skunde *Taryba* teigia, kad Bendrasis Teismas, remdamasis teismų praktika, pagal kurią į sąrašą įtrauktam subjektui turi būti pateikti duomenys, kuriais grindžiama jo kaltė, ir jam turi būti suteikta galimybė naudingai pareikšti savo nuomonę dėl šių duomenų [33], padarė neteisingą išvadą, kad bankams turėjo būti perduoti valstybių narių pasiūlymai dėl įtraukimo į sąrašą. Ši teismų praktika suformuota tais laikais, kai nebūdavo nurodomi konkretūs asmenų ir subjektų įtraukimo į sąrašą motyvai. Dabar tokie motyvai nurodomi; todėl nėra jokio pagrindo reikalauti atskirai perduoti pasiūlymus dėl įtraukimo į sąrašą, nes jie įtraukiami į motyvus, o jeigu jie į motyvus neįtraukti, jų vis tiek nereikia atskirai perduoti, nes negalima daryti prielaidos, kad Taryba jais rėmėsi. Verčiau Bendrasis Teismas būtų taikęs teismų praktiką, pagal kurią, kai perduota pakankamai tiksli informacija, leidžianti suinteresuotajam subjektui veiksmingai pareikšti savo nuomonę dėl prieš jį pateiktų įkalčių, teisės į gynybą paisymo principas nereiškia, kad šiai institucijai savaime atsiranda pareiga leisti susipažinti su visais jo bylos dokumentais [34]. Bet kuriuo atveju motyvuose pateiktos informacijos pakako, kad bankai galėtų pareikšti savo nuomonę.

70. *Jungtinė Karalystė* cituoja Sprendimą *Kadi II* [35]: „teisės į gynybą ir teisės į veiksmingą teisminę gynybą paisymu reikalaujama, kad kompetentinga Sąjungos institucija praneštų atitinkamam asmeniui <...> bent <...> motyvų santrauką <...> kad šis asmuo galėtų <...> ginti savo teises <...>“. Pagal šį sprendimą reikia atskleisti būtent motyvus, o ne pasiūlymą dėl įtraukimo į sąrašą. Pasiūlymas dėl įtraukimo į sąrašą būtų naudingas tik jeigu skirtųsi nuo motyvų.

71. *Bankai* teigia, kad Taryba iš esmės neteisi. Nagrinėjami duomenys turi būti „pateikti <...> kuo greičiau po pradinio sprendimo įšaldyti lėšas priėmimo arba kartu su juo“ [36]. Nei faktinė aplinkybė, kad bylos medžiagoje buvo tik pasiūlymai dėl įtraukimo į sąrašą, nei teiginys, kad iš šių pasiūlymų bankams nebūtų jokios naudos, neatleidžia Tarybos nuo reikalavimo juos pateikti. Įvertinti, kas svarbu norint pateikti pastabas, turėjo bankai, o ne Taryba. Be to, pasiūlymuose dėl įtraukimo į sąrašą buvo teiginių,

32 — Žr. Sprendimo *Bank Mellat* (T-496/10, EU:T:2013:39) 78–96 punktus ir Sprendimo *Bank Saderat Iran* (T-494/10, EU:T:2013:59) 74–90 punktus.

33 — Sprendimo *Irano liaudies modžahedų organizacija / Taryba* (T-228/02, EU:T:2006:384) (toliau – Sprendimas *OMPI*) 93 punktas.

34 — Sprendimo *Bank Melli Iran / Taryba* (T-390/08, EU:T:2009:401) 97 punktas.

35 — Sprendimo *Kadi II* (C-584/10 P, C-593/10 P ir C-595/10 P, EU:C:2013:518) 111 punktas.

36 — Sprendimo *OMPI* (T-228/02, EU:T:2006:384) 137 punktas.

kurių nėra motyvuose ir kurie turėjo būti atskleisti, ir kadangi bylos medžiagą sudarė tik šie pasiūlymai, nebuvo galima atsisakyti juos pateikti, kai to prašoma, o toks prašymas buvo pateiktas. Į sąrašą įtrauktas subjektas negali ginčyti Tarybos vertinimo, jeigu jam neatskleisti duomenys, kuriais toks vertinimas grindžiamas. Šiose bylose nurodyti motyvai iš tiesų skyrėsi nuo pasiūlymų dėl įtraukimo į sąrašą ir bankai Tarybos bylos medžiagos turinį sužinojo tik įpusėjus procesui.

72. Remdamiesi Sprendimu *Kadi II* bankai teigia, pirma, kad Teisingumo Teismas nuosekliai nurodo, jog į sąrašą įtrauktas subjektas turi teisę susipažinti su bylos medžiaga [37] ir su visais duomenimis, kuriais Taryba rėmėsi, kai priėmė sprendimą įtraukti jį į sąrašą. Taryba nenurodo, kad bylos medžiaga neatskleista siekiant užtikrinti konfidencialumą. Aplinkybėmis, susiklosčiusiomis Y. A. Kadi (kurį JT jau buvo įtraukusios į sąrašą ir ES jį įtraukė į sąrašą tik vėliau) byloje, galbūt pakaktų perduoti JT motyvų santrauką. O šiuo atveju ES veikė remdamasi savarankiškomis galiomis taikyti sankcijas, todėl turėjo perduoti visus duomenis.

73. Kaip suprantu, Taryba klausia, ar Bendrasis Teismas teisingai manė, jog kai bankams nebuvo perduoti valstybių narių pasiūlymai dėl įtraukimo į sąrašą, kad jie galėtų pateikti pastabas dėl šių pasiūlymų, buvo pažeista jų teisė į gynybą.

74. Neginčijama, jog galiausiai visi pasiūlymai dėl įtraukimo į sąrašą buvo perduoti bankams, jog kai kurie iš jų nebuvo perduoti likus pakankamai laiko, kad iki 2010 m. rugsėjo 15 d. būtų galima pateikti pastabas dėl Sprendimo 2010/413 ir Įgyvendinimo reglamento Nr. 668/2010, arba jog (su viena išimtimi) pasiūlymuose, kurie nebuvo perduoti likus pakankamai laiko, iš tiesų nebuvo įrodymų arba informacijos, kurie nebuvo nurodyti prie ginčijamų aktų motyvų. Kaip išimtį galima nurodyti trečiąjį pasiūlymą *Bank Saderat Iran* byloje, kuriame nurodyta, kad šis bankas teikė finansines paslaugas SIG, kurį yra įtraukusios į sąrašą JT ir ES. Taigi, iš tiesų daugiau galimybių pateikti pastabas būtų atsiradę tik jeigu būtų buvęs anksčiau perduotas būtent šis dokumentas.

75. Vis dėlto sutinku su bankais, kad jiems turėjo būti sudaryta galimybė laiku susipažinti su visa bylos medžiaga, kuria rėmėsi Taryba – bent jau tiek, kiek joje nebuvo konfidencialios informacijos [38] – kad jie galėtų pateikti pastabas. Kol jiems nebuvo sudarytos visos galimybės susipažinti bent jau su ta nekonfidencialia bylos medžiagos dalimi, kuria turėjo būti grindžiamas siūlomas jų įtraukimas į sąrašą, jie negalėjo būti tikri dėl to, kad jų pastabos išsamios.

76. Be to, Taryba negalėjo spręsti, kurie duomenys svarbūs arba nesvarbūs tam, kad bankai galėtų pateikti pastabas [39]. Laiku nepateiktų pasiūlymų nepateikimo arba pavėluoto pateikimo negalima pateisinti remiantis faktine aplinkybe, kad, be nuorodos į SIG trečiajame pasiūlyme *Bank Saderat Iran* byloje, šiuose pasiūlymuose nebuvo jokios bankams dar nežinomos informacijos. Bankai negalėjo žinoti šios aplinkybės tol, kol nesusipažino su šiais pasiūlymais.

77. Galiausiai atsižvelgiant į pačios Tarybos cituojamą teismų praktiką akivaizdu, kad „suinteresuotojo asmens prašymu Taryba turi leisti susipažinti su visais nekonfidencialiais administraciniais [oficialiais] dokumentais, susijusiais su nagrinėjama priemone“ [40], ir Taryba pirmojoje instancijoje pateiktuose procesiniuose dokumentuose nurodė, jog bankai prašė papildomos su bylos medžiaga susijusios informacijos. Manau, kad dokumentas, kurio turinys susijęs tik su atitinkamo subjekto veiksmais arba

37 — Sprendimo *Taryba / Fulmen ir Mahmoudian* (C-280/12 P, EU:C:2013:775) (toliau – Sprendimas *Fulmen*) 60 punktas ir Sprendimo *Kadi II* (C-584/10 P, C-593/10 P ir C-595/10 P, EU:C:2013:518) 99 punktas.

38 — Atrodo, kad šiose bylose nekyla su nagrinėjamais pasiūlymais dėl įtraukimo į sąrašą susijusių konfidencialumo klausimų, kuriais būtų galima pateisinti nenorą juos perduoti. Juose nėra jokios informacijos, kuri nebūtų numatyta bankų įtraukimo į sąrašą motyvuose, nurodytuose skundžiamuose sprendimuose (šios išvados 49 ir 51 punktai; taip pat žr. šios išvados 147 ir paskesnius punktus).

39 — Neatmesčiau, kad Taryba galėtų nuspręsti remtis tik tam tikra bylos medžiaga, kurios, jos manymu, pakanka norint pagrįsti bankų įtraukimą į sąrašą. Tačiau jeigu tokiu atveju vėliau, teisme užginčijus bankų įtraukimą į sąrašą, Taryba nuspręstų remtis kita bylos medžiaga, kuri nebuvo perduota bankams, todėl bankai neturėjo galimybių pateikti su ja susijusiu pastabų, būtų pažeistos jų teisės į gynybą.

40 — Sprendimo *Bank Melli Iran / Taryba* (T-390/08, EU:T:2009:401) 97 punktas.

tariamais veiksmais, negali būti pripažintas konfidencialiu remiantis „įslaptintos informacijos rengėjo sutikimo principu“, kuriuo Taryba rėmėsi tuose procesiniuose dokumentuose, tačiau kurio nenurodė apeliaciniame skunde, nes turi būti užtikrinta subjekto, kurio turtą ketinama įšaldyti, teisė į gynybą. Tokio dokumento turinys negali būti konfidencialus tokio subjekto atžvilgiu.

78. Todėl manau, kad šiuo argumentu Taryba neatskleidžia jokios su tuo susijusios skundžiamuose sprendimuose padarytos teisės klaidos.

Tarybos atlikto vertinimo trūkumai

79. Bankai dėl pirmojoje instancijoje pateiktų ieškinių pirmojo pagrindo nurodė, kad Taryba neatliko tikro bylos aplinkybių tyrimo, o tik patvirtino valstybių narių pateiktus pasiūlymus ir šis trūkumas turi įtakos tiek pirminiam ribojamųjų priemonių vertinimui, tiek periodinei jų peržiūrai.

80. Kalbėdamas apie šį argumentą[41] Bendrasis Teismas pabrėžė Tarybos pareigą užtikrinti, kad ginčijami aktai būtų pateisinami. Priimdama pirmąjį aktą ji privalo išnagrinėti duomenų ir įrodymų, kuriuos pagal Sprendimo 2010/413 23 straipsnio 2 dalį jai pateikė valstybė narė, svarbą ir pagrįstumą. Priimdama vėlesnius aktus, susijusius su tuo pačiu subjektu, ji privalo persvarstyti, ar būtina toliau taikyti tokias priemones, atsižvelgdama į šio subjekto pateiktas pastabas. Šiose bylose nėra duomenų, kad Taryba būtų išnagrinėjusi informacijos, pateiktos prieš priimant pirmuosius aktus, kuriais bankai įtraukti į sąrašą, svarbą ir pagrįstumą; iš tiesų pateikti klaidingi duomenys apie valstybės nuosavybės teisę rodo, kad toks tyrimas nebuvo atliktas. Taigi „priimdama Sprendimą 2010/413 ir Įgyvendinimo reglamentą Nr. 668/2010 Taryba nesilaikė pareigos išnagrinėti jai pateiktų su ieškovu susijusių duomenų ir įrodymų svarbą ir pagrįstumą, dėl to šie aktai yra neteisėti“. Tačiau vėliau priimtuose aktuose Taryba ištaisė klaidingai nurodytą informaciją ir paisė bankų pastabų ir taip parodė iš naujo apsvarsčiusi aplinkybes, atsižvelgdama į šias pastabas.

81. Tačiau Bendrasis Teismas nenurodė, kuriuo SESV 263 straipsnio antroje pastraipoje nurodytu panaikinimo pagrindu (kompetencijos trūkumu, esminio procedūrinio reikalavimo pažeidimu, Sutarčių arba kokios nors su jų taikymo susijusios teisės normos pažeidimu arba piktnaudžiavimu įgaliojimais) jis grindė išvadą, kad pirmieji aktai yra neteisėti. Teisingumo Teismo prašymu per apeliacinį procesą šalys išdėstė savo požiūrį į šį klausimą.

82. *Taryba* teigia, kad Bendrasis Teismas padarė teisės klaidą, kai nurodė, kad priimdama pirmąjį aktą, kuriuo nustatomos ribojamosios priemonės, ji privalo įvertinti valstybių narių pateiktų duomenų ir įrodymų svarbą ir pagrįstumą. Kokią informaciją reikėtų pateikti siekiant įrodyti, kad toks tyrimas buvo atliktas? Be to, bankų paramos Irano branduolinių ginklų platinimo veiklai įrodymai gauti iš konfidencialių šaltinių, su kuriais visos Tarybos nariai negalėjo susipažinti; jie nebūtų galėję atlikti tokio tyrimo, todėl išvada, kad jie to nepadarė, neturi jokios reikšmės.

83. Dėl panaikinimo teisinio pagrindo Taryba pažymi, kad bankų ieškinių pagrindai buvo grindžiami argumentais, susijusiais su „esminio procedūrinio reikalavimo pažeidimu“. Tačiau Bendrojo Teismo nurodytas trūkumas nebuvo pareigos motyvuoti, teisių į gynybą arba teisių į veiksmingą teisminę gynybą pažeidimas. Šios teisės negali būti taikomos prieš priimant pirmąjį sprendimą įšaldyti lėšas;

41 — Žr. Sprendimo *Bank Mellat* (T-496/10, EU:T:2013:39) 97–104 punktus ir Sprendimo *Bank Saderat Iran* (T-494/10, EU:T:2013:59) 91–98 punktus.

tam, kad priemonė būtų veiksminga, būtina užtikrinti, kad ji būtų netikėta [42]. Teisės į gynybą ir į veiksmingą teisminę gynybą gali būti pažeistos tik priėmus tokį sprendimą. Bet kuriuo atveju nėra „esminio procedūrinio reikalavimo“ Tarybai išnagrinėti jai pateiktų duomenų, kuriais grindžiamas pasiūlymas nustatyti ribojamąsias priemones, svarbą ir pagrįstumą [43].

84. *Bankai* nurodo, jog Bendrasis Teismas nekonstatavo, kad bylos medžiagoje turi būti įrodymų, leidžiančių teigti, jog patikrinimas atliktas; jis tik pabrėžė, kad tokių įrodymų nėra. Taryba neneigia, kad turi išnagrinėti jai pateiktų duomenų ir įrodymų svarbą ir pagrįstumą, taip pat, kad neatliko jokio patikrinimo; ji teigia negalėjusi jo atlikti dėl konfidencialumo reikalavimų. Bendrasis Teismas, remdamasis aplinkybe, kad nėra įrodymų, jog Taryba atliko tinkamą patikrinimą, padarė išvadą, kad ji jo neatliko. Jeigu tariami įrodymai gauti iš konfidencialių šaltinių, su kuriais visa Taryba negalėjo susipažinti, akivaizdu, kad jų nebuvo galima patikrinti. Taigi, bankai įtraukti į sąrašą remiantis įrodymais, kurių sprendimą priėmęs subjektas nebuvo matęs ir kurie nebuvo pateikti nei jiems, nei Teisingumo Teismui.

85. Dėl panaikinimo teisinio pagrindo bankai mano, kad Taryba neišnagrinėjo prieš juos pateiktų duomenų ir įrodymų svarbos ir pagrįstumo, todėl: i) padarė akivaizdžią vertinimo klaidą ir (arba) pažeidė jų teisę į gynybą (su Sutarčių taikymu susijusios teisės normos pažeidimas); taip pat ii) neatliko pasiūlymo dėl įtraukimo į sąrašą pirminio vertinimo (esminio procedūrinio reikalavimo pažeidimas).

86. Pagal Sprendimo 2010/413 20 straipsnio 1 dalies b punktą ir 23 straipsnio 2 dalį Taryba atsako už subjektų, kurių turtas turi būti įšaldytas, įtraukimą į sąrašą. Ji turi nuoširdžiai bendradarbiauti su valstybėmis narėmis ir užtikrinti, kad nurodytus kriterijus atitinkantys asmenys (ir tik tokie asmenys) būtų įtraukti į II priedo sąrašą. Jeigu vertinimo procedūra, būtina tam, kad būtų galima taikyti šias nuostatas, atliekama netinkamai, laikoma, kad pažeista su Sutarčių taikymu susijusi teisės norma.

87. Tarybos pareigą reikėtų išnagrinėti ir atsižvelgiant į Sprendimą *Kadi II* (C-584/10 P, C-593/10 P ir C-595/10 P, EU:C:2013:518), visų pirma į šio sprendimo 114 ir 115 punktuose nurodytą pareigą: i) „atidžiai ir nešališkai išnagrinėti nurodytų [subjekto arba asmens įtraukimo į sąrašą] motyvų pagrįstumą“, kai priimamas sprendimas palikti nurodytą subjektą arba asmenį sąraše po to, kai jis pateikia pastabas; ir ii) įvertinti būtinybę prašyti JT Sankcijų komiteto ir per jį JTO narės, kuri pasiūlė įtraukti atitinkamą subjektą arba asmenį į sąrašą, pateikti konfidencialius arba nekonfidencialius duomenis arba įrodymus, kurie leistų kompetentingai ES institucijai vykdyti pareigą atidžiai ir nešališkai išnagrinėti motyvų pagrįstumą. Vėliau bent dalis šių duomenų turėtų būti pateikta susipažinti ES teismams, kad „atlikdami motyvų, kuriais pagrįstas sprendimas įtraukti ar palikti atitinkamo asmens pavardę <...> sąraše, teisėtumo kontrolę“ teismai galėtų „įsitikinti, jog šis sprendimas <...> pagrįstas pakankamai svariais faktais“. Šio sprendimo 118 punkte aiškiai nurodyta, kad šios pareigos yra „procedūrinės garantijos“, todėl greičiausiai jos yra esminiai procedūriniai reikalavimai, numatyti SESV 263 straipsnyje. Turi būti laikoma, kad Bendrojo Teismo nustatytas trūkumas priskiriamas prie to paties panaikinimo teisinio pagrindo kaip ir pareigų, kurias Teisingumo Teismas nurodė Sprendime *Kadi II*, pažeidimai.

88. Tačiau, kaip nurodo bankai, Sprendimas *Europäisch-Iranische Handelsbank / Taryba* [44] patvirtina alternatyvią išvadą, kad Tarybos pareiga – išnagrinėti jai pateiktus duomenis ir įrodymus, kuriais grindžiamas pasiūlymas dėl įtraukimo į sąrašą, ir kad šios pareigos pažeidimas yra akivaizdi vertinimo klaida, kuri turi būti laikoma su Sutarties taikymu susijusios teisės normos pažeidimu.

42 — Sprendimo *Kadi ir Al Barakaat International Foundation / Taryba ir Komisija* (C-402/05 P ir C-415/05 P, EU:C:2008:461) (toliau – Sprendimas *Kadi I*) 338–341 punktai.

43 — Tarybos darbo tvarkos taisyklių 3 straipsnio 4 dalyje numatyta: „Į preliminarią darbotvarkę gali būti įtraukti tik tie klausimai, dėl kurių Tarybos nariams ir Komisijai ne vėliau kaip iki tos darbotvarkės išsiuntimo datos buvo išsiųsti dokumentai“. Tačiau jose nenumatyta, kad konkrečiam sprendimui priimti reikia tam tikrų dokumentų.

44 — Sprendimo *Europäisch-Iranische Handelsbank / Taryba* (T-434/11, EU:T:2013:405) 166–170 punktai, į kuriuos Teisingumo Teismas darė nuorodą šalims pateiktame klausime (žr. šios išvados 81 punktą).

89. Tačiau jokia pirma išdėstyta aplinkybė nepaneigia išvados, kad neatlikusi šios pareigos Taryba pažeidė bankų teises į gynybą, kuri apima pareigą suteikti galimybę susipažinti su bylos medžiaga, be to – patikrinti, ar bylos medžiagą sudaro būtiniausi reikalaujami duomenys ir įrodymai. Teisės į gynybą pažeidimai yra bendrųjų teisės principų, kurie yra su Sutarčių taikymu susijusios teisės nuostatos, pažeidimai.

90. *Komisija* nepripažįsta, kad teismo bylos medžiagoje turi būti įrodymų, jog prieš priimdama atitinkamus aktus Taryba patikrino jai pateiktų įrodymų svarbą ir pagrįstumą. Be to, byloje pateikti klaidingi duomenys negali būti laikomi įrodymu, kad patikrinimas nebuvo atliktas. Irano branduolinių ginklų platinimo veikla yra slapto pobūdžio, todėl turi būti kruopščiai saugomas surinktų įrodymų konfidencialumas, kad nekiltų grėsmė tarptautiniam bendradarbiavimui ir informaciją renkantiems asmenims. Taryba turi nagrinėti tokią informaciją laikydamasi atitinkamų konfidencialumo reikalavimų, todėl Bendrasis Teismas negali teigti, kad patikrinimas nebuvo atliktas. Be to, šių bankų įtraukimas į sąrašą objektyviai patikimas: jie yra svarbūs Irano bankai, kurie didelę dalį veiklos vykdo tarptautiniu lygmeniu ir Irano vyriausybė vykdo veiksmingą jų kontrolę; jie neneigia, kad turi verslo santykių su tam tikrais į sąrašą įtrauktais subjektais ir juos yra nurodžiusi Saugumo Taryba. Atsižvelgiant į šias aplinkybes negalima teigti, kaip tai daro Bendrasis Teismas, kad priimdami sprendimus Taryboje valstybių narių atstovai tiesiog rėmėsi kitų valstybių narių pasiūlymais.

91. Dėl panaikinimo teisinio pagrindo Komisija pritaria Tarybai ir priduria, kad Sprendime *Europäisch-Iranische Handelsbank / Taryba* (T-434/11, EU:T:2013:405) Bendrasis Teismas panašų argumentą nagrinėjo skirsnyje, kurio pavadinime nurodyta „akivaizdi vertinimo klaida“. Taigi, atitinkamas teisinis pagrindas buvo „Sutarčių ar kokios nors su jų taikymu susijusios teisės normos pažeidimas“. Tai, kad šiose bylose Taryba neišnagrinėjo jai pateiktų duomenų, neturėjo įtakos bankų teisei į gynybą, dėl to netapo neįmanoma vykdyti teisminės kontrolės ir nebuvo pažeista jokia su Tarybos sprendimų priėmimo procedūra susijusi institucinė nuostata.

92. *Jungtinė Karalystė* dėl panaikinimo teisinio pagrindo mano, kad jis gali būti susijęs tik su „Sutarčių ar kurios nors su jų taikymu susijusios teisės normos pažeidimu“. Bendrojo Teismo nurodyti argumentai susiję su tuo, kaip Taryba priėmė sprendimą, o ne su procedūriniais klausimais (kaip antai motyvavimu arba teise būti išklausytam), kurie kilo jį priėmus. Ginčijami aktai yra teisės normos, susijusios su Sutarčių taikymu. Kitomis aplinkybėmis, jeigu kompetentinga institucija netinkamai taikytų teisės nuostatas, padarytų faktinių aplinkybių vertinimo klaidų arba peržengtų diskrecijos ribas, toks sprendimas būtų panaikintas dėl vertinimo klaidos. Taigi, bet kuri vertinimo klaida, padaryta nustatant bankams ribojamąsias priemones, būtų laikoma teisės normų, pagal kurias leidžiama nustatyti tokias priemones, pažeidimu.

93. Manau, kad visų pirma būtina aiškiai nurodyti pagrindą, kuriuo remdamasis Bendrasis Teismas nusprendė, jog dėl Tarybos „pareigos išnagrinėti jai pateiktų su ieškovu susijusių duomenų ir įrodymų svarbą ir pagrįstumą“ nesilaikymo pirmieji aktai „yra neteisėti“.

94. Manau, kad toks pagrindas gali būti tik esminio procedūrinio reikalavimo arba su Sutarčių taikymu susijusios teisės normos (šiose bylose – pareigos teisingai įvertinti faktines aplinkybes) pažeidimas. Bendrasis Teismas šį klausimą nagrinėja skirsnyje, kurio antraštėje bendrai nurodyta, jog jis susijęs su „pareigos motyvuoti, ieškovo teisės į gynybą ir jo teisės į veiksmingą teisminę gynybą pažeidimu“, todėl atrodo, kad, Bendrojo Teismo manymu, jis susijęs su esminio procedūrinio reikalavimo pažeidimu.

95. Tačiau panašu, kad nėra buvę atvejų, į kuriuos atsižvelgiant išankstinis duomenų arba įrodymų svarbos ir pagrįstumo nagrinėjimas prieš pirmą kartą įtraukiant subjektą į sąrašą, kuris itin pageidautinas, nors neabejotinai atliekamas visada, kai tai įmanoma atsižvelgiant į aplinkybes, turėtų būti laikomas sprendimo priėmimo „esminiu procedūriniu reikalavimu“. Jeigu taip būtų, visais atvejais,

kai nebūtų įvertinti *visi* pateikti duomenys, patvirtinantys pagrindą, kuriuo remiantis priimtas aktas, toks aktas galėtų automatiškai netekti galios. Todėl atrodo, kad tokiais atvejais geriau manyti, jog neįvykdžius šios pareigos gali labai padidėti vertinimo klaidos rizika, o vertinimo klaida gali būti laikoma su Sutarčių taikymu susijusių teisės normų pažeidimu.

96. Dar būtų galima teigti, kad išsamiai neištyrusi jai pateiktų pasiūlymų dėl įtraukimo į sąrašą Taryba pažeidė bankų teisę į gynybą. Pagal nusistovėjusią teismų praktiką per visas procedūras, galinčias baigtis asmeniui nepalankaus akto priėmimu, teisė būti išklausytam yra pagrindinis ES teisės principas, kurį būtina užtikrinti, net jeigu nėra konkrečių su tuo susijusių nuostatų, ir pagal kurį reikalaujama, kad asmenims, dėl kurių priimami sprendimai, turintys didelę įtaką jų interesams, būtų suteikta reali galimybė pareikšti savo nuomonę [45], ir ši teisė yra esminis procedūrinis reikalavimas [46]. Akivaizdu, kad, jeigu pati Taryba neįvertino įrodymų, kuriais grindžiami pasiūlymai dėl įtraukimo į sąrašą, bankai negalėjo pareikšti savo nuomonės dėl tokių įrodymų.

97. Tačiau, logiškai svarstant, įrodymų svarbos ir pagrįstumo neišnagrinėjimas prieš priimant pirminį sprendimą gali turėti įtakos asmens, dėl kurio priimtas sprendimas, teisei į gynybą tik tuo atveju, jeigu toks asmuo turėjo (o nagrinėjamais atvejais taip nebuvo) teisę būti išklausytas prieš priimant pirminį sprendimą [47]. Kokie duomenys arba įrodymai vėliau galėjo arba turėjo būti atskleisti bankams ir (arba) pateikti Bendrajam Teismui, yra visiškai atskiras klausimas. Kaip pabrėžia Taryba, pirminiai sprendimai turėjo būti netikėti [48]. Kai galėjo ginčyti šiuos sprendimus, bankai turėjo galimybę remtis tokiu neišnagrinėjimu. Todėl su ankstesniu sprendimų priėmimo procesu susiję trūkumai neturėjo įtakos jų teisei į gynybą.

98. Taigi, manau, kad Bendrojo Teismo kritika dėl duomenų ir įrodymų, kuriais grindžiami pasiūlymai dėl įtraukimo į sąrašą, svarbos ir pagrįstumo neišnagrinėjimo negalėtų būti savarankiškas dviejų nagrinėjamų aktų panaikinimo pagrindas. Tai nereiškia, kad ši kritika nepagrįsta, tačiau turbūt verčiau manyti, jog aplinkybė, kad nėra Tarybos atlikto jos turimų duomenų arba įrodymų svarbos arba pagrįstumo įvertinimo įrodymų, buvo veiksnys, į kurį buvo galima atsižvelgti nagrinėjant Tarybos atlikto įvertinimo turinio kokybę.

99. Todėl, mano manymu, Tarybos apeliaciniame skunde pateiktas argumentas, susijęs su tuo, kad Bendrasis Teismas suklydo, kai nurodė, jog dėl to, kad nebuvo išnagrinėta duomenų ir įrodymų, kuriais grindžiami pasiūlymai dėl įtraukimo į sąrašą, svarba ir pagrįstumas, pirmieji aktai yra neteisėti, pagrįstas. Tačiau ši išvada pati savaime nereiškia, kad skundžiamus sprendimus galima panaikinti remiantis vien šiuo pagrindu. Įrodymų trūkumo (arba neįvertinimo) klausimų kyla ir atsižvelgiant į kitą apeliacinio skundo pagrindą.

Tarybos padaryta akivaizdi vertinimo klaida

100. Pirmojoje instancijoje bankai teigė, kad motyvai, kuriais remiasi Taryba, neatitinka Sprendime 2010/413, Reglamente Nr. 423/2007, Reglamente Nr. 961/2010 ir Reglamente Nr. 267/2012 numatytų sąlygų ir nėra pagrįsti įrodymais. Todėl Taryba padarė akivaizdžią vertinimo klaidą, nes nustatė ribojamąsias priemones remdamasi šiais motyvais.

45 — Žr., pavyzdžiui, Sprendimo *Komisija / Lisrestal ir kt.* (C-32/95 P, EU:C:1996:402) 21 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką.

46 — Žr., pavyzdžiui, Sprendimo *Komisija / Italija* (31/69, EU:C:1970:10) 13 punktą. Tačiau gali būti ir išimčių – žr., pavyzdžiui, Sprendimo *Parlamentas / Reynolds* (C-111/02 P, EU:C:2004:265) 57–60 punktus, kuriuose nurodyta, kad ES pareigūno delegavimas į laikiną politinei grupei priklausantį postą gali būti nutrauktas, jeigu atitinkamas pareigūnas praranda tokios grupės pasitikėjimą, ir tokiu atveju pareigūno išklausyti nebūtina.

47 — Nors atkreipiu dėmesį į lordo J. Sumption pastabas 21 išnašoje nurodyto Sprendimo *Bank Mellat / Her Majesty's Treasury* (Nr. 2) 32 ir paskesniuose punktuose, jos pateiktos kitokiomis su procedūra susijusiomis aplinkybėmis. Aš pati nesu pasirengusi atmesti galimybės, kad labai išimtinėmis aplinkybėmis netikėtumo gali nereikėti. (Kaip pavyzdį galima nurodyti atvejį, kai įtariamasis jau teisėtai suimtas, todėl negali pervesti lėšų prieš jį įtraukiant į sąrašą.) Tačiau akivaizdu, kad paprastai netikėtumo reikia tam, kad būtų galima užtikrinti veiksmingumą.

48 — Šios išvados 83 punktas ir 42 išnaša; taip pat žr. Sprendimo *Bank Melli Iran / Taryba* (C-548/09 P, EU:C:2011:735) 90 punktą.

101. Abiejuose sprendimuose [49] Bendrasis Teismas priminė savo praktiką [50], pagal kurią akto, kuriuo priimtos subjektui taikytinos ribojamosios priemonės, teisėtumo teisminė kontrolė apima tiek jį pagrindžiančių faktų ir aplinkybių vertinimą, tiek įrodymų ir informacijos, kuriais pagrįstas toks vertinimas, patikrinimą. Kilus ginčui, Taryba turi pateikti šiuos įrodymus ir informaciją, kad teismai galėtų juos patikrinti. Atsižvelgdamas į tai Bendrasis Teismas išnagrinėjo, ar motyvai, kurie nebuvo pernelyg neaiškūs, pagrįsti.

102. *Dėl Bank Mellat* [51] Bendrasis Teismas konstatavo, kad i motyvas (valstybės nuosavybės teisė, kuria remiamasi tik Sprendime 2010/413 ir Įgyvendinimo reglamente Nr. 668/2010) klaidingas ir juo negalima pagrįsti šiuose aktuose numatytų ribojamųjų priemonių.

103. Dėl iv motyvo (Saugumo Tarybos nurodyto *FEE Bank* patronuojantysis bankas) pažymėtina, kad JTSTR 1929 *FEE Bank* įtraukimas į sąrašą buvo pagrįstas tik tariamu *Bank Mellat* dalyvavimu branduolinių ginklų platinimo veikloje, kuri iš esmės atitiko prie vii motyvo nurodytą veiklą (palankių sąlygų sudarymas milijonams dolerių, skirtų Irano branduolinei programai, judėti nuo 2003 m.). Jis grindžiamas vien įtarimais, nesiskiria nuo su pačiu *Bank Mellat* susijusių motyvų ir juo remiantis negalima pateisinti šio banko atžvilgiu numatytų ribojamųjų priemonių.

104. Dėl v motyvo (paslaugos AEOI ir *Novin*) pažymėtina, kad nėra įrodymų arba informacijos, jog *Bank Mellat* teikė paslaugas AEOI. Jis pripažino teikęs paslaugas *Novin*, tačiau paaiškino, kad nutraukė jų teikimą, kai *Novin* imtos taikyti ribojamosios priemonės. Ar teikiant tokias paslaugas buvo remiama branduolinių ginklų platinimo veikla, kaip ji suprantama pagal Sprendimą 2010/413, Reglamentą Nr. 423/2007, Reglamentą Nr. 961/2010 ir Reglamentą Nr. 267/2012? Kilo klausimas, ar bankas ėmėsi veiksmų siekdamas nutraukti paslaugų teikimą iš karto, kai sužinojo ar pagrįstai galėjo įtarti, kad *Novin* dalyvavo branduolinių ginklų platinimo veikloje. Taryba nepateikė išsamių ir konkrečių įrodymų arba informacijos, iš kurių būtų galima spręsti, kad bankas žinojo apie *Novin* dalyvavimą šioje veikloje prieš tai, kai buvo nustatytos JT ribojamosios priemonės. Dėl vėlesnio laikotarpio institucijos pripažino, kad, bankui skubiai davus atitinkamus nurodymus, toliau paslaugos *Novin* nebeteiktos, išskyrus neatliktus mokėjimus, nesusijusius su branduolinių ginklų platinimo veikla. Atsižvelgdamas į tai, kad pagal Sprendimo 2010/413 20 straipsnio 6 dalį, Reglamento Nr. 423/2007 9 straipsnį, Reglamento Nr. 961/2010 18 straipsnį ir Reglamento Nr. 267/2012 25 straipsnį iš esmės leidžiama, kad būtų nutrauktas lėšų įšaldymas mokėjimams pagal įsipareigojimus, atitinkamų subjektų prisiimtus iki įtraukimo į sąrašą, atlikti, jeigu šie mokėjimai nesusiję su branduolinių ginklų platinimo veikla, Bendrasis Teismas manė, kad šiomis aplinkybėmis nebuvo galima pateisinti banko atžvilgiu numatytų ribojamųjų priemonių. Kadangi ribojamųjų priemonių nustatymo nebuvo galima pateisinti remiantis i, iv ir v motyvais, Bendrasis Teismas pritarė *Bank Mellat* antrajam ieškinio pagrindui.

105. *Dėl Bank Saderat Iran* [52] Bendrasis Teismas konstatavo, kad i motyvas (Sprendime 2010/413 ir Įgyvendinimo reglamente Nr. 668/2010 nurodyta aplinkybė, jog valstybei priklauso 94 % jo akcijų, ir vėlesniuose aktuose nurodyta aplinkybė, jog valstybei priklauso jo kapitalo dalis) klaidingas, kiek jis susijęs su nuosavybės teise į 94 % akcijų, ir nepakankamas, kiek jis susijęs su nuosavybės teise į kapitalo dalį, kad būtų galima teigti, jog bankas rėmė branduolinių ginklų platinimo veiklą. Todėl remiantis juo negalima pateisinti ribojamųjų priemonių nustatymo.

49 — Žr. Sprendimo *Bank Mellat* (T-496/10, EU:T:2013:39) 109–112 punktus ir Sprendimo *Bank Saderat Iran* (T-494/10, EU:T:2013:59) 103–106 punktus.

50 — Sprendimo *Bank Melli Iran / Taryba* (T-390/08, EU:T:2009:401) 37 ir 107 punktai.

51 — Žr. Sprendimo *Bank Mellat* (T-496/10, EU:T:2013:39) 113–139 punktus.

52 — Žr. Sprendimo *Bank Saderat Iran* (T-494/10, EU:T:2013:59) 106–117 punktus.

106. Dėl iv motyvo (akredityvų administravimas MEC vardu 2003 m.) Taryba neįrodė, kad MEC buvo suteiktos tokios paslaugos arba kad bankas žinojo apie šios bendrovės, kuriai 2003 m. dar nebuvo taikomos ribojamosios priemonės, dalyvavimą branduolinių ginklų platinimo veikloje. Todėl remiantis šiuo motyvu negalima pateisinti ribojamųjų priemonių nustatymo.

107. Tą patį galima pasakyti apie v motyvą (paslaugos SIG), kiek jis susijęs su Sprendimu 2011/783, Įgyvendinimo reglamentu Nr. 1245/2011 ir Reglamentu Nr. 267/2012. Taryba nepateikė jokių įrodymų, kad po to, kai bankui nustatytos ribojamosios priemonės, jis teikė finansines paslaugas SIG arba kad jis anksčiau žinojo apie šios grupės dalyvavimą branduolinių ginklų platinimo veikloje.

108. Dėl iii motyvo (paslaugos DIO ir IEI) bankas pripažino, kad DIO ir IEI užsiėmė branduolinių ginklų platinimo veikla ir kad praeityje jis administravo jų akredityvus, tačiau šių paslaugų teikimu negalima pateisinti ribojamųjų priemonių nustatymo – tai buvo įprastos banko paslaugos, susijusios su eksporto akredityvais, išduotais trečiųjų bankų, ir jos nesusijusios su branduolinių ginklų platinimu. Todėl Bendrasis Teismas paprašė Tarybos pateikti informacijos apie šiuos akredityvus, tačiau Taryba jos nepateikė. Bendrasis Teismas nepritarė argumentui, kad bankas taip pat nepateikė jokių duomenų. Pateikti įrodymų ir informacijos, kuria remiasi, turėjo Taryba. Tai, kad negalima patikrinti banko argumentų pagrįstumo, negali būti panaudota jo nenaudai. Kadangi to padaryti negalima dėl Tarybos pareigos pateikti reikšmingų įrodymų ir informacijos nesilaikymo, antrasis ieškinio pagrindas buvo patvirtintas.

109. Apeliaciniame skunde *Taryba* teigia, kad Bendrasis Teismas padarė teisės klaidą, kai patvirtino banko reikalavimus.

110. Visų pirma ji teigia, kad, kalbant apie Irano slaptą branduolinę veiklą, turėtų būti remiamasi generalinio advokato Y. Bot byloje *Kadi II*[53] išreikštomis abejonėmis dėl to, ar su sudėtingų ekonominių vertinimų teisminės kontrolės išsamumu susijusi teismų praktika turėtų būti taikoma su terorizmu susijusiose bylose ir ar ES teismams turėtų būti pateikiami informacijos vertinimai ir šaltiniai. Kai įrodymai ir informacija, kuriais grindžiamas pasiūlymas dėl įtraukimo į sąrašą, gaunami iš konfidencialių šaltinių, Taryba gali remtis motyvais, kuriuos siūlo atitinkama valstybė narė, jeigu jie objektyviai tikėtini, ir taip teisėtai apsaugoti šiuos šaltinius. Tokia praktika buvo taikoma byloje, susijusioje su tarptautinę veiklą vykdančiais svarbiais Irano bankais, kuriuos veiksmingai kontroliavo Irano vyriausybė, ir ji atitiko valstybių narių, taip pat jų ir Sąjungos tarpusavio pasitikėjimo principą ir ESS 4 straipsnio 3 dalyje numatytą lojalaus bendradarbiavimo principą.

111. Toliau Taryba cituoja Europos Žmogaus Teisių Teismo praktiką: „teisė į svarbių įrodymų atskleidimą nėra absoliuti. Bet kurioje baudžiamojoje byloje gali būti konkuruojančių interesų, pavyzdžiui, nacionalinis saugumas, poreikis apsaugoti liudytojus nuo keršto arba neatskleisti slaptų policijos nusikaltimų tyrimo metodų, kuriuos reikia pasverti atsižvelgiant į kaltinamųjų teises <...>. Tam tikrais atvejais gali prireikti neatskleisti kai kurių įrodymų gynėjams, siekiant apsaugoti kito asmens pagrindinę teisę ar svarbų visuomenės interesą“[54]. Šie teiginiai susiję su kaltinimais baudžiamosiose bylose ir jie *a fortiori* turėtų galioti ribojamosioms priemonėms, kurios yra tik prevencinio pobūdžio. Jeigu būtų atskleisti konfidencialūs įrodymai, galėtų kilti grėsmė asmenų gyvybei arba saugumui, taip pat galėtų tapti sunku taikyti naudojamus metodus. Jeigu informaciją konfidencialiai teikia trečioji šalis, būtina išsaugoti tarptautinį bendradarbiavimą.

112. Be to, Taryba mano, kad vertindamas pagrįstumą Bendrasis Teismas nepakankamai dėmesio skyrė JTSTR. Sprendime *Kadi I* Teisingumo Teismas pabrėžė, jog „[ES] turi ypatingą dėmesį skirti aplinkybei, kad pagal Jungtinių Tautų chartijos 24 straipsnį Saugumo Tarybos rezoliucijų pagal Chartijos VII skyrių priėmimas reiškia pagrindinės šio tarptautinio organo pareigos palaikyti

53 — Išvados, pateiktos byloje *Komisija / Kadi* (C-584/10 P, C-593/10 P ir C-595/10 P, EU:C:2013:176) (toliau – *Kadi II*), 66 punktas.

54 — 2000 m. vasario 16 d. EŽTT sprendimas *Jasper / Jungtinė Karalystė*, Nr. 27052/95, 52 punktas.

tarptautinę taiką ir saugumą vykdymą <...>“ [55]. Kaip generalinis advokatas Y. Bot pažymėjo byloje *Kadi II*, kalbėdamas apie kovą su terorizmu, labiau reikalingas ES ir Jungtinių Tautų „tarpusavio pasitikėjimas ir bendradarbiavimas nei nepasitenkinimas“, nes šiems dviem subjektams bendros vertybės, susijusios su pagrindinių teisių laikymusi [56]. Šios pastabos atitinka ESS 3 straipsnio 5 dalį, 21 straipsnio 1 dalį ir 2 straipsnio c punktą, taip pat 2007 m. gruodžio 13 d. Deklaraciją Nr. 13.

113. Toliau Taryba pateikia konkrečias pastabas dėl kiekvieno skundžiamo sprendimo.

114. Pirma, byloje *Bank Mellat* Bendrasis Teismas klaidingai manė, kad iv motyvas (*FEE Bank* patronuojantysis bankas, nurodytas JTSTR 1929) turi būti savarankiškas kitų su *Bank Mellat* susijusių motyvų atžvilgiu. Konkrečiai kalbant, Bendrasis Teismas atmetė Saugumo Tarybos teiginį dėl *Bank Mellat* leidimo Irano subjektams, susijusiems su branduolinių ginklų, raketų ir gynybos programa, atlikti sandorius kaip pagrįstą tik prielaidomis ir taip nepaisė teismų praktikos, susijusios su ES teisės ir JTSTR santykiu, taip pat ES Sutarčių nuostatų. Jis turėjo konstatuoti, kad šiuo aiškiu teiginiu Saugumo Taryba pakankamai pateisina ES ribojamąsias priemones, nustatytas *Bank Mellat*.

115. Dėl išvados, kad ginčijamų aktų negalima pateisinti v motyvu (banko paslaugos *Novin*), nes bankas nutraukė santykius, kai sužinojo apie *Novin* įtraukimą į sąrašą, Taryba teigia, jog aplinkybė, kad bankas teikė paslaugas *Novin*, kai ši plėtojo Irano branduolinių ginklų platinimo veiklą, rodo, jog ateityje jis gali teikti tokias paslaugas kitiems tokia pačia veikla užsiimantiems subjektams. Todėl prevencinis turto įšaldymas pateisinamas, nepaisant to, ar bankas iš tiesų galėtų žinoti, kad tokie subjektai vykdo tokią veiklą arba kad suteiktos paslaugos bus panaudotos tokiai veiklai. *Novin* suteiktos paslaugos buvo parama Irano branduolinių ginklų platinimo veiklai, kaip ji suprantama pagal Sprendimą 2010/413, Reglamentą Nr. 961/2010 ir Reglamentą Nr. 267/2012, kuriuos Bendrasis Teismas aiškino itin siaurai. Taigi, jis Tarybos faktinių aplinkybių, kuriomis pateisinamas turto įšaldymas, vertinimą pakeitė savuoju ir taip paneigė savo paties praktiką [57].

116. *Bank Saderat Iran* byloje Taryba teigia, kad Bendrasis Teismas padarė klaidą, kai neatsižvelgė į JTSTR 1803, kuria valstybės raginamos „atidžiai stebėti jų teritorijose esančių finansų įstaigų veiklą, kurioje dalyvauja <...> ypač <...> *Bank Saderat*, ir [jo] filialai ir padaliniai užsienyje, siekiant išvengti, kad tokia veikla būtų prisidedama prie branduolinių ginklų platinimo rizikos ar jų tiekimo sistemų kūrimo veiklos, numatytos Rezoliucijoje 1737 (2006)“. Greičiausiai buvo rimtas pagrindas manyti, kad šis bankas prisideda prie Irano branduolinių ginklų platinimo veiklos, tačiau Bendrasis Teismas šio fakto nepripažino.

117. Be to, vien iii motyvo (DIO ir IEI akredityvų administravimas, kai JT ir ES jau buvo jas abi įtraukusios į sąrašus) pakako norint pateisinti ribojamąsias priemones. Su DIO ir IEI eksportuojamomis prekėmis susiję akredityvai galėjo būti netiesiogiai susiję su Irano branduolinių ginklų platinimo veikla. Todėl neteisinga manyti, kad remiantis į sąrašą įtrauktų subjektų eksporto akredityvų administravimu negalima pateisinti nuostatų, pagal kurias įšaldytas banko turtas. Bendrasis Teismas vėl taikė pernelyg siaurą aiškinimą ir Tarybos vertinimą pakeitė savuoju. Bet kuriuo atveju, kadangi Taryba nurodė, kada bankas administravo akredityvus (2009 m. kovo mėn.) ir atitinkamus į sąrašą įtrauktus subjektus (DIO ir IEI) ir kadangi šios faktinės aplinkybės nebuvo paneigtos, suteikti papildomos informacijos turėjo būti reikalaujama banko, o ne Tarybos.

118. *Komisija* pabrėžia, kad bankų veiklą reikia vertinti pasauliniu mastu. Įtraukimo į sąrašą klausimas buvo sprendžiamas Saugumo Tarybos lygmeniu ir Taryba privalo atsižvelgti į tokias rekomendacijas. Susipažinęs su Tarybos pateiktais įrodymais dėl konkrečių sandorių Bendrasis Teismas negalėjo tiesiog nekreipti dėmesio į faktinę aplinkybę, kad bankų veikla tarptautiniu mastu laikoma įtartina dėl ryšių su Irano branduolinių ginklų platinimo veikla. Ribojamąsias priemones nuspręsta taikyti dėl toliau

55 — Sprendimo *Kadi I* (C-402/05 P ir C-415/05 P, EU:C:2008:461) 294 punktas.

56 — Išvados, pateiktos byloje *Kadi II* (C-584/10 P, C-593/10 P ir C-595/10 P, EU:C:2013:176), 85 punktas.

57 — Žr. Sprendimo *People's Mojahedin Organization of Iran / Taryba* (T-256/07, EU:T:2008:461) 138 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką.

vykdomos Irano branduolinės programos nebendradarbiaujant su TATENA. Kelių Irano bankų turtas įšaldytas remiantis tuo, kad norėdamas sumokėti už importuojamas medžiagas ir technologijas Iranas naudotųsi bankų paslaugomis. Tikėtina, kad Irano importuotojas kreiptųsi į tarptautinį Irano banką dėl akredityvo atidarymo. Tokio banko atskyrimas nuo pagrindinės rinkos atitiktų tarptautinės bendruomenės tikslus. Bendrasis Teismas nepaisė Tarybos politinės diskrecijos nustatyti grėsmės rimtumą ir pasirinkti jos prevencijos priemones.

119. Dėl *Bank Mellat* Komisija teigia, kad aplinkybė, jog praeityje jis teikė paslaugas *Novin*, rodo, kad šis bankas gali teikti paslaugas importuotojams, kurie užsiima branduolinių ginklų kūrimu ir platinimu. Taryba turi turėti galimybę užkirsti kelią tokių paslaugų teikimui ateityje ir iš jos neturi būti reikalaujama įrodyti tiesioginio konkrečių paslaugų arba sandorių ir branduolinių ginklų platinimo ryšio. Siekdama į sąrašą įtrauktų subjektų teisių ir ES saugumo interesų pusiausvyros Taryba turi turėti tam tikrą diskreciją nustatyti, ar teikiamomis finansinėmis paslaugomis į sąrašą įtrauktiems subjektams padedama vykdyti branduolinių ginklų platinimo veiklą.

120. Dėl *Bank Saderat Iran* Komisija pažymi, kad bankas pripažįsta teikęs paslaugas bent jau DIO ir IEI, kurios abi užsiima branduolinių ginklų platinimu; todėl Reglamento Nr. 267/2012 23 straipsnio 2 dalies a punkte (parama „veiklai, susijusiai su didesne branduolinių ginklų platinimo rizika“) numatytas kriterijus įvykdytas. Nebūtina įrodyti, kad konkrečios paslaugos arba sandoriai buvo tiesiogiai susiję su tokia veikla; mažai tikėtina, jog subjektų, kurie, kaip žinoma, užsiima branduolinių ginklų platinimu, lėšos ir turtas būtų suskirstyti į dalis, kad būtų galima atskirti, ar jie naudojami su branduoliniais ginklais susijusiai, ar kitai veiklai. Kaip pats Bendrasis Teismas nurodė Sprendime *Bank Mellat*[58], užsienio finansų įstaiga turėtų nutraukti visus santykius su klientu, kai tik gali pagrįstai įtarti, kad toks klientas dalyvauja branduolinių ginklų platinimo veikloje, yra tiesiogiai susijęs su tokia veikla arba teikia jai paramą.

121. *Jungtinė Karalystė* sutinka su abiem institucijomis ir teigia, kad Bendrasis Teismas padarė klaidą, nes nesilaikė panašaus požiūrio kaip Sprendime *Bank Melli Iran*[59]. Kiekvienoje byloje mokėjimai (stipendijos ir subjekto, atsakingo už mokslo tyrimus ir plėtrą branduolinėje srityje, išlaidos, kuriomis pagrįstas įtraukimas į sąrašą Sprendime *Bank Melli Iran*, taip pat gynybos ir elektros pramonės subjektų akredityvų administravimas šioje byloje) atlikti po to, kai atitinkami subjektai buvo įtraukti į sąrašą. Jungtinė Karalystė taip pat pažymi, jog klausimai, susiję su būtinybe suderinti rūpinimąsi saugumu ir ES institucijų priimamų sprendimų tinkamumą ir pagrįstumą, iškelti Sprendime *Fulmen*[60].

122. *Bankai* pažymi, kad Taryba tvirtina ne tai, kad teiginiai buvo pagrįsti įrodymais, o tai, kad ji neprivalo pateikti jokio pagrindimo arba įrodymų. Jie taip pat pažymi, kad abiejose bylose neginčijama, jog i motyvas (valstybės kontrolė) – nepakankamas. Be to, Taryba neturi teisės teigti, kad Bendrasis Teismas tinkamai neatsižvelgė į įrodymų, kuriais remiamasi, konfidencialius šaltinius, nes pirmojoje instancijoje ji nekalbėjo apie konfidencialumą. Argumentas, kad pagal institucijų tarpusavio pasitikėjimo ir bendradarbiavimo principą Taryba gali remtis vienos valstybės narės teiginiu, jog įrodymų yra, prieštarauja teisinės valstybės principui. Kiekvienas bankas šiuo klausimu pateikia po dar šešis argumentus.

123. Pirma, Tarybos pareiga pateikti įrodymų kyla iš teisės į veiksmingą teisminę gynybą. Tinkama sprendimo įtraukti į sąrašą teisėtumo teisminė kontrolė apima ir jį pagrindžiančių aplinkybių, įrodymų ir informacijos tikslumo, o ne vien abstrakčios tikimybės, patikrinimą[61].

58 — T-496/10, EU:T:2013:39, 125 punktas.

59 — Sprendimo *Bank Melli Iran / Taryba* (T-35/10 ir T-7/11, EU:T:2013:397) 143–149 punktai.

60 — Sprendimas *Fulmen*, C-280/12 P, EU:C:2013:775.

61 — Sprendimo *E ir F* (C-550/09, EU:C:2010:382) 57 punktas; Sprendimo *Melli Bank / Taryba* (C-380/09 P, EU:C:2012:137) 46 punktas; Sprendimo *OMPI* (T-228/02, EU:T:2006:384) 159 punktas; Sprendimo *Fulmen / Taryba* (T-439/10 ir T-440/10, EU:T:2012:142) 96 ir 97 punktai ir Sprendimo *Kadi II* (C-584/10 P, C-593/10 P ir C-595/10 P, EU:C:2013:518) 142 punktas.

124. Antra, jeigu įrodinėjimo našta perkeliama subjektui, kuriam taikomos sankcijos, jis turi įrodyti neigiamą, didelį ir netinkamą nukrypimą nuo Teisingumo Teismo praktikos.

125. Trečia, pagal lojalaus bendradarbiavimo principą valstybės narės privalo atvirai bendrauti su Taryba, o Taryba turi aiškiai ir atvirai teikti informaciją per teismo procesą.

126. Ketvirta, Tarybos požiūris reiškia, kad ji pasitiki vienos valstybės narės vertinimu, ar yra pagrįstų ir patikimų tam tikrų veiksmų, kurie atitinka įtraukiant į sąrašą taikomus kriterijus, įrodymų. Taip pasityčiojama iš reikalavimo, pagal kurį Taryba privalo veikti vieningai, kai nustato ribojamąsias priemones [62], taip pat iš akivaizdžios būtinybės sprendimą priimančiam subjektui veikti remdamasi įrodymais, su kuriais jis gali susipažinti ir juos įvertinti. Šios funkcijos perdavimą vienai valstybei narei galima laikyti atsakomybės atsisakymu, o tai akivaizdžiai neteisėta ir neleidžiama (juo labiau – to nereikalaujama) pagal lojalaus bendradarbiavimo principą.

127. Penkta, būtinybe apsaugoti konfidencialią informaciją būtų galima pateisinti įrodymų neperdavimą šalims arba jų advokatams. Bet ja negalima pateisinti įrodymų, kuriais remiasi Taryba, nepateikimo teismui, kuris nagrinėja ieškinį dėl panaikinimo. Tarybos taikomas požiūris gerokai viršija Europos Žmogaus Teisių Teismo sprendime *Jasper* [63] nurodytus reikalavimus. Nesvarbu, kad Procedūros reglamente aiškiai nenumatytas reikalavimas ES teismams atsižvelgti į įrodymus, kurie nepateikti šalims arba advokatams; šios nuostatos turi būti aiškinamos atsižvelgiant į priminėje teisėje numatytą konfidencialumo reikalavimą, kuris privalomas visoms ES institucijoms, įskaitant Teisingumo Teismą [64]. Todėl teismas gali nurodyti, kad konfidencialūs įrodymai turi būti pateikti jam, bet ne šalims arba jų advokatams.

128. Šešta, Taryba negali tiesiog teigti, kad kyla saugumo klausimų; ji privalo pateikti pakankamai duomenų, kad teismas galėtų nustatyti, ar jų kyla ir ar jais galima pateisinti procesinių teisių apribojimą. Nacionaliniu lygmeniu, jeigu siekiant pateisinti ne visų įrodymų atskleidimą remiamasi su saugumu susijusiomis aplinkybėmis, įrodyti, jog priešingu atveju kiltų grėsmė saugumui, turi kompetentinga institucija; nepreziumuojama, kad priežastys, kuriomis remiamasi, yra ir kad jos pagrįstos [65]. Tokie patys reikalavimai pagal analogiją turi būti taikomi Tarybai.

129. Atsakydami Jungtinei Karalystei, bankai atskiria Sprendime *Bank Melli Iran* (T-35/10 ir T-7/11, EU:T:2013:397) išnagrinėtas aplinkybes nuo jų bylose susiklosčiusių aplinkybių. Toje byloje Bendrasis Teismas nustatė faktines aplinkybes, kad ieškovas atliko mokėjimus AEOI vardu; ir kadangi turėti labai kvalifikuotų darbuotojų ypač svarbu mokslo tyrimų ir plėtros veiklai branduolinėje srityje, net ir palyginti mažų stipendijų sumų, skirtų švietimui užtikrinti šioje srityje, mokėjimas yra parama nagrinėjamai veiklai. Šiose bylose nebuvo įmanoma nustatyti panašių faktinių aplinkybių, nes Taryba nepateikė jokių duomenų. Dėl nuorodos į Sprendimą *Fulmen* (C-280/12 P, EU:C:2013:775) bankai mano, kad jų nuomonė patvirtinta šio sprendimo 57–83 punktuose, visų pirma 78 punkte: „<...> jeigu kompetentinga Sąjungos institucija atsisako pateikti įrodymus Sąjungos teismui, jis <...> turi remtis vien duomenimis, kurie jam buvo perduoti“.

130. Dėl *Bank Mellat* byloje nurodyto iv motyvo (į sąrašą pagal JTSTR 1929 įtraukto *FEE Bank* patronuojantysis bankas) šis bankas teigia, kad reikalavimas ES teismams tinkamai atsižvelgti į Jungtines Tautas negali jų atleisti nuo pareigos atlikti ES aktų teisėtumo kontrolę. Teisingumo Teismas, atsižvelgdamas į pagal ES teisę numatytas pagrindines teises, privalo užtikrinti visišką aktų, kuriais siekiama įgyvendinti pagal Jungtinių Tautų Chartijos VII skyrių priimtas Saugumo Tarybos rezoliucijas, teisėtumo kontrolę [66]. Be to, Saugumo Taryba nusprendė neįtraukti *Bank Mellat* į sąrašą.

62 — ESS 31 straipsnio 1 dalis.

63 — Minėtas 54 išnašoje.

64 — Sprendimo *Adams / Komisija* (145/83, EU:C:1985:448) 28 punktas.

65 — Sprendimo *ZZ* (C-300/11, EU:C:2013:363) 61 punktas.

66 — Sprendimo *Kadi I* (C-402/05 P ir C-415/05 P, EU:C:2008:461) 283–285, 299, 303, 304, 306–308 ir 326 punktai.

Taryba neįgyvendino JT sankcijų ir būtina atlikti visapusišką faktinių aplinkybių, kuriomis grindžiamas įtraukimas į sąrašą, teisminę kontrolę. Saugumo Tarybos teiginių svarba turi būti vertinama atsižvelgiant į šias aplinkybes. Taip pat nėra įrodymų, kad Taryba rėmėsi šiais teiginiais. iv motyvas susijęs tik su tuo, kad *Bank Mellat* yra *FEE Bank*, kuris pats įtrauktas į sąrašą, patronuojantysis bankas; nedaroma jokių nuorodų į Saugumo Tarybos neaiškų teiginį apie *Bank Mellat*.

131. Dėl v motyvo pirmosios dalies (paslaugos AEOI) bankas atmeta teiginį, kad pagal lojalaus bendradarbiavimo principą Taryba turi teisę remtis vienos valstybės narės pateiktais neatskleistais įrodymais jų nepatikrinusi. Pagal ESS 4 straipsnio 3 dalį institucijos turi bendradarbiauti su nacionalinėmis institucijomis tik tam, kad padėtų joms vykdyti iš Sutarčių kylančias užduotis [67]. Jeigu šia nuostata būtų galima remtis tam, kad būtų nepaisoma teisės į gynybą arba teisės į visapusišką teisminę kontrolę, institucijos iš tiesų padėtų valstybei narei išvengti Sutartyse numatytų pareigų vykdymo. Pagal lojalaus bendradarbiavimo principą valstybės narės privalo bendradarbiauti su institucijomis, kad sustiprintų ES veiklą ir užtikrintų pagrindinių teisių laikymąsi, užuot trukdžiusios joms tinkamai veikti. Pagrindinė valstybių narių pareiga – remti Sąjungos tikslus, o institucijų pareiga remti nacionalinę politiką, kuri neprieštarauja ES politikai, daugių daugiausia yra šalutinė. Tai, kad siekdama nustatyti sankcijas ES mastu Taryba remiasi vienos valstybės narės pateikta nepagrįsta informacija, prieštarauja teisei į visapusišką ES teisės aktų atitikties visoms pagal ES teisę garantuojamoms teisėms kontrolę. Nurodytomis aplinkybėmis šiuo principu faktiškai būtų paneigta ES teisės viršenybė prieš nacionalinę teisę.

132. Dėl v motyvo antrosios dalies (paslaugos *Novin*) pažymėtina, kad visų pirma Taryba negali ginčyti Bendrojo Teismo atlikto faktinių aplinkybių vertinimo arba prašyti Teisingumo Teismo pakeisti jį savuoju. Antra „vien rizikos, kad atitinkamas subjektas teiks paramą branduolinių ginklų platinimo veiklai ateityje, nepakanka“ [68]. Trečia, tokios rizikos nėra, taip pat nėra pagrindo teigti, kad ji yra. Bendrasis Teismas konstatavo, kad bankas neteikė paramos jokiai veiklai, susijusiai su padidinta branduolinių ginklų platinimo rizika. Būtų nelogiška daryti išvadą, kad tikėtina, jog bankas ateityje teiks banko paslaugas, kuriomis remiama tokia veikla; priešingai, bankas anksčiau nerėmė Irano branduolinių ginklų platinimo, todėl nėra pagrindo manyti, kad jis rems tokią veiklą ateityje.

133. *Bank Saderat Iran* dėl iv motyvo (akredityvų administravimas MEC 2003 m.) ir v motyvo (finansinės paslaugos SIG) teigia, kad jis paneigė šiuos įtarimus ir kad Taryba nepateikė jokių juos pagrindžiančių įrodymų. Todėl Bendrasis Teismas teisingai konstatavo, kad padaryta akivaizdi vertinimo klaida.

134. Dėl iii motyvo (DIO ir IEI akredityvų administravimas) bankas pripažino, jog dalyvavo su DIO ir IEI *naudai* atidarytais akredityvais (kuriuos atidarė ir apmokėjo į sąrašą neįtraukti tarptautiniai bankai) susijusioje veikloje, tačiau paneigė, kad administravo DIO ir IEI *atidarytus* akredityvus arba dalyvavo tokioje veikloje po to, kai jie buvo įtraukti į sąrašą. Taryba nepateikė įrodymų, kad šios paslaugos – neįprastos banko paslaugos, susijusios su branduolinių ginklų platinimu. Todėl Bendrasis Teismas teisingai konstatavo, kad Taryba privalėjo pateikti duomenų, nes ji rėmėsi konkrečiais akredityvais, kuriuos tariamai administravo bankas, o bankas neturėtų atsidurti nepalankioje padėtyje dėl to, kad neįmanoma nustatyti, ar argumentai pagrįsti. Bendrasis Teismas nustatė faktinę aplinkybę, kad Taryba neįrodė, jog eksporto akredityvų „administravimas“ gali būti laikomas parama Irano branduolinei veiklai, kaip ji suprantama pagal ginčijamus aktus.

67 — Taip pat žr. Sprendimo *X* (C-429/07, EU:C:2009:359) 21 punktą.

68 — Sprendimo *Manufacturing Support & Procurement Kala Naft / Taryba* (T-509/10, EU:T:2012:201) 115 punktas.

135. Negalima reikalauti, kad subjektas, kuriam taikomos ribojamosios priemonės, paneigtų jų nustatymo pagrindą – tik Taryba turi įrodyti savo teiginius. Žinoma, valstybė narė turi paneigti pareiškimus teisių pažeidimo byloje, tačiau valstybės narės turi lojaliai bendradarbiauti, kad užtikrintų ES teisės taikymą. Subjektai, kuriems taikomos ribojamosios priemonės, tokios pareigos neturi. Tačiau bankas savanoriškai pateikė informaciją apie DIO ir IEI suteiktas banko paslaugas; Taryba jokios informacijos nepateikė ir taip pažeidė pareigą lojaliai bendradarbiauti su Bendruoju Teismu.

136. Galiausiai Bendrojo Teismo sprendimo negalima panaikinti remiantis tuo, kad nebuvo pripažintas Saugumo Tarybos pareiškimas, kuris nesusijęs su jokiu nurodytu banko įtraukimo į sąrašą motyvu; šis pareiškimas taip pat negali būti laikomas tokiu motyvu, nes nepaminėtas prie motyvų arba kuriame nors pasiūlyme dėl įtraukimo į sąrašą ir neatitinka įtraukimo į sąrašą kriterijų. Be to, Taryba nepaaiškina, kokią įtaką šio pareiškimo, kuriuo neįrodomas joks Tarybos teiginys, „patvirtinimas“ būtų galėjęs turėti Bendrojo Teismo atliktai analizei. Teiginys, kad Saugumo Taryba greičiausiai turėjo rimtą pagrindą manyti, jog bankai prisidėjo prie Irano branduolinės veiklos, yra tik spekuliavimas. Ar jis iš tiesų kaip nors prisidėjo prie tokios veiklos, yra fakto klausimas, kurį Taryba privalo pagrįsti įrodymais. Taip pat spekuliatyvu teigti, kad Saugumo Taryba banko neįtraukė į sąrašą dėl skirtingų politinių ir ekonominių interesų. Tinkama išvada yra tokia, kad nebuvo įrodymų, kuriais būtų galima pagrįsti jo įtraukimą į sąrašą.

137. Atsižvelgdama į visus šiuos argumentus manau, kad reikia išnagrinėti dvi klausimų grupes.

138. Pirma, ką Taryba turėjo daryti tam, kad galėtų bankams teisėtai nustatyti ribojamąsias priemones? Visų pirma: ar buvo būtina (kaip iš esmės manė Bendrasis Teismas) įrodyti konkrečius veiksmus, kuriais, vienaip arba kitaip, atsižvelgiant į Reglamente Nr. 423/2007, Sprendime 2010/413, Reglamente Nr. 961/2010 arba Reglamente Nr. 267/2012 nurodytus kriterijus, buvo remiama Irano branduolinė veikla, susijusi su padidinta platinimo rizika? Ar pakako to, kad (kaip dabar iš esmės teigia Taryba) bankai objektyviai galėtų teikti tokią paramą ateityje atlikdami jų veikloje įprastas operacijas ir kad, atsižvelgiant į visas aplinkybes (įskaitant JTSTR išdėstytus teiginius ir anksčiau atliktus veiksmus, dėl kurių nebūtina įrodyti, kad jais buvo tyčia siekiama remti Irano branduolinių ginklų platinimo veiklą arba kad buvo žinoma, jog jais bus remiama tokia veikla, arba kad jie buvo tiesiogiai susiję su tokia veikla), tikėtina, kad jie ją teiks?

139. Antroji klausimų grupė susijusi su galimybe pateikti įrodymų, kuriais grindžiami nurodyti ribojamųjų priemonių nustatymo motyvai. Sunku įsivaizduoti, kad tokios priemonės galėtų būti pateisinamos be jokių įrodymų, tačiau reikia išsiaiškinti, kokios apimties įrodymai, ypač jeigu jie gali būti konfidencialaus pobūdžio, turi būti pateikti susipažinti subjektams, kuriems taikomos priemonės, Bendrajam Teismui ir pačiai Tarybai, kad būtų įvykdyti ir teisingo faktinių aplinkybių įvertinimo, ir tinkamos tokio įvertinimo teisminės kontrolės reikalavimai.

140. Dėl abiejų klausimų grupių manau, kad Taryba neįrodė, jog padaryta teisės klaida, kuria būtų galima remtis siekiant panaikinti skundžiamus sprendimus.

141. Pirma, pati Taryba yra nusistačiusi kriterijus, kuriais remdamasi įtraukia asmenis, įmones arba institucijas į subjektų, kurių turtas ir ištekliai turi būti įšaldyti, sąrašus. Jie yra aiškūs ir konkretūs. Jie – faktinio pobūdžio ir juos galima pagrįsti faktiniais įrodymais. Jie susiję su atitinkamų šalių faktiniu elgesiu (arba statusu), kurį galima patikrinti, o ne su abstrakčia galimybe, kad ateityje bus atliekami tam tikro pobūdžio veiksmai.

142. Visų pirma tarp numatytų kriterijų [69] nėra vien aplinkybės, kad JTSTR nurodyta, jog atitinkamas subjektas sudarė palankesnes sąlygas sandoriams (kaip *Bank Mellat*, paminėtas JTSTR 1929) arba yra rekomenduojama jį atidžiai stebėti (kaip *Bank Saderat* – galbūt tai ne tas pats subjektas kaip *Bank Saderat Iran* – JTSTR 1803), jeigu toks subjektas JTSTR arba pagal JTSTR nėra faktiškai įtrauktas į subjektų, kurių turtas ir ištekliai turi būti įšaldyti, sąrašą. Tarp šių kriterijų taip pat nėra vien aplinkybės, kad subjektas gali užsiimti arba, tikėtina, jis užsiims nurodyta veikla, tik aiškiai nurodyta aplinkybė, jog toks subjektas užsiima (nustatyta, kad jis užsiima) tokia veikla. Galiausiai tarp ES teisės aktuose numatytų įtraukimo į subjektų, kurių turtas ir ištekliai turi būti įšaldyti, sąrašą kriterijų nėra vien įtarimo (arba netgi pagrįstų priežasčių manyti), kad subjektas atitinka konkretesnius kriterijus. Žinoma, gali atrodyti, jog pastaruoju teiginiu tam tikra prasme nukrypstama nuo JTSTR 1929 21 dalies, kurioje turto ir išteklių įšaldymas numatytas kaip viena iš priemonių, taikomų, kai valstybė turi „informacijos, į kurią atsižvelgiant galima pagrįstai manyti, kad toks <...> turtas arba ištekliai galėtų būti panaudoti Irano branduolinėje veikloje, susijusioje su padidinta platinimo rizika“ [70]. Tačiau vis tiek reikalaujama pagrįsti įtraukimą į sąrašą tam tikra informacija. Be to, toje pačioje dalyje nurodyta kita priemonė, kurios galima imtis tokiomis aplinkybėmis – intensyvesnė finansinių sandorių stebėsena; būtent šią priemonę Taryba ir pasirinko taikyti [71].

143. Be to, patys Tarybos nurodyti bankų įtraukimo į sąrašą motyvai yra faktinio pobūdžio, todėl juos galima įrodyti remiantis faktinėmis aplinkybėmis ir jie susiję su objektyviai nustatomais bankų veiksmais arba statusu. Tačiau ne visi motyvai konkrečiai atitinka pačios Tarybos nustatytus įtraukimo į sąrašą kriterijus. Aplinkybė, kad *Bank Mellat* yra JTSTR į sąrašą įtraukto *FEE Bank* patronuojantysis bankas, formaliai nepatenka į nė vieną iš šių kriterijų [72].

144. Šioje išvadoje jau nurodyta, kad pateiktus motyvus reikėtų vertinti visus kartu, jeigu juos nagrinėjant jie vienas kitą paaiškina ir patvirtina. Todėl manau, kad Bendrasis Teismas neturėjo nepaisyti galimos, pavyzdžiui, valstybės dalinės nuosavybės teisės į *Bank Saderat Iran* [73] arba *Bank Mellat* nuosavybės teisės į *FEE Bank* reikšmės kitų konkretesnių motyvų vertinimui, jeigu tokia informacija buvo grindžiama tinkamais įrodymais arba neginčijama.

145. Tačiau nemanau, jog Bendrąjį Teismą galima kritikuoti dėl to, kad jis nepadarė jokios *Bank Mellat* nepalankios išvados atsižvelgdamas į nepagrįstas spekuliacijas, kad *FEE Bank* buvo įtrauktas į sąrašą, o *Bank Mellat* – ne vien dėl politinių nesutarimų Saugumo Taryboje. Bendrasis Teismas būtų turėjęs atsižvelgti į tokius motyvus tik jeigu būtų buvę kokių nors realių įrodymų, kad buvo priežasčių tokiam (reikia pripažinti, kad iš pirmo žvilgsnio – keistam) skirstymui.

146. Be to, Bendrojo Teismo negalima kritikuoti ir dėl to, kad jis, atsižvelgdamas į faktinę aplinkybę, jog bankai teikė paslaugas tam tikriems subjektams, kurie dalyvavo branduolinių ginklų kūrimo veikloje, bet tik vėliau buvo įtraukti į sąrašą, nepadarė išvados, jog tikėtina, kad ateityje jie teiks paslaugas kitiems tokiems subjektams ir kad tokia tikimybe (jeigu ji būtų) galima pateisinti ribojamąsias priemones. Viena vertus, manau, kad (ypač atsižvelgiant į tai, jog bankai neigė iš anksto žinoję apie jų klientų dalyvavimą branduolinėje veikloje) tokia aplinkybė nėra pagrindas manyti, kad labiau tikėtina,

69 — Žr. šios išvados 4 ir paskesnius punktus.

70 — Žr. šios išvados 7 punktą.

71 — Žr., pavyzdžiui, Reglamento Nr. 423/2007 11 straipsnio 1 dalį; Sprendimo 2010/413 21 konstatuojamąją dalį ir 10 straipsnio 1 dalies d punktą; Reglamento Nr. 961/2010 5 straipsnio 3 dalį, 12 straipsnio 2 dalį ir 23 straipsnio 1 dalies d punktą; taip pat Reglamento Nr. 267/2012 3 straipsnio 5 dalį, 5 straipsnio 3 dalį, 18 straipsnio 2 dalį ir 32 straipsnio 1 dalies d punktą.

72 — Jeigu *FEE Bank* būtų buvęs *Bank Mellat* patronuojantysis bankas, pastarasis būtų „nuosavybės teise priklausantis arba valdomas“ į sąrašą įtraukto subjekto (taip pat žr. Sprendimo *Melli Bank / Taryba* (T-246/08 ir T-332/08, EU:T:2009:266) 103 punktą). Galbūt keista, kad tarp įtraukimo į sąrašą kriterijų nėra kriterijaus, susijusio su į sąrašą įtraukto subjekto „priklausymu nuosavybės teise arba valdymu“, nes akivaizdu, kad patronuojančioji bendrovė gali daryti didelę įtaką dukterinei bendrovei, kaip ne kartą pripažinta visų pirma konkurencijos teisės srityje (žr., pavyzdžiui, Sprendimo *Akzo Nobel ir kt. / Komisija* (C-97/08 P, EU:C:2009:536) 54 ir paskesnius punktus).

73 — *Bank Mellat* atvejis kitoks, nes Taryba Sprendime 2010/413 ir Įgyvendinimo reglamente Nr. 668/2010 rėmėsi klaidingu teiginiu, kad šis bankas – valstybinis, o vėliau priimtuose aktuose nenurodė, kad valstybei priklauso nuosavybės teisė į kurią nors šio banko dalį.

jog ateityje tokias paslaugas teiks jie, o ne koks nors kitas bankas; kita vertus, bet kuriuo atveju ne tikimybė, jog subjektas teiks finansines paslaugas į sąrašą įtrauktiems subjektams, o faktinis tokių paslaugų teikimas yra kriterijus, kuriuo remiantis toks subjektas įtraukiamas į subjektų, kurių turtas ir ištekliai turi būti įšaldyti, sąrašą.

147. Todėl dabar išnagrinėsiu antrąjį platų klausimą, susijusį su galimybe pateikti įrodymų, ypač atsižvelgiant į galimą jų konfidencialų pobūdį – šiuo klausimu negaliu pritarti Tarybos paaiškinimams.

148. Kaip jau nurodyta, visi įtraukimo į sąrašą kriterijai ir visi Tarybos nurodyti bankų įtraukimo į sąrašą motyvai yra susiję su faktinėmis aplinkybėmis, kurias galima įrodyti. Įrodyti su kai kuriais iš šių motyvų susijusias faktines aplinkybes (kaip antai veiklą, kuria sudaromos palankesnės sąlygos branduolinėms programoms įgyvendinti, arba paslaugų teikimą nenurodytiems subjektams) gali būti sunkiau, o kitas (valstybei priklausančią nuosavybės teisę į banko dalį arba paslaugų teikimą įvardytiems subjektams) – paprasčiau; tačiau iš esmės jos visos gali būti pagrįstos įrodymais.

149. Šiuo požiūriu svarbu pažymėti, kad, be to, jog įtraukimo į sąrašą motyvų (nagrinėjamų kartu) turi pakakti tam, kad būtų galima nustatyti, jog tenkinamas bent vienas iš įtraukimo į sąrašą kriterijų, būtinai turi būti tokių motyvų, kurie susiję su tuo kriterijumi arba tais kriterijais, faktinio pagrindo įrodymų [74].

150. Kaip, kada ir kam turi būti leista susipažinti su tokiais įrodymais?

151. Visų pirma, žinoma, pageidautina, kad Taryba galėtų susipažinti su įrodymais tuo metu, kai priima sprendimą. Šiuo klausimu nurodžiau, kad jeigu prieš priimant pirminį sprendimą dėl įtraukimo į sąrašą, kuris paprastai turi būti netikėtas [75], neišnagrinėjami įrodymai, bankų teisė į gynyba negali būti pažeista [76]. Be to, kai reikia nustatyti tokio pobūdžio ribojamąsias priemones, kaip antai nagrinėjamas šiose bylose, kartais (nors ir ne visada) gali būti būtina pirminį sprendimą priimti greitai, remiantis valstybės narės pateikta informacija, kurios Taryba, kaip institucija, negali iš esmės patikrinti per suteiktą laikotarpį.

152. Tačiau kai Taryba peržiūri pirminį sprendimą, kad jį patvirtintų, dėl tokių aplinkybių ji negali būti atleista nuo pareigos atidžiai ir nešališkai išnagrinėti atitinkamą informaciją [77]. Todėl tuo metu Taryba turi turėti galimybę susipažinti su atitinkamais įrodymais. Taigi, jeigu vėlesniame etape visa Taryba remiasi įrodymais, kuriuos yra įvertinusi tik viena valstybė narė (arba, kaip šiose bylose, daugiausia trys valstybės narės, nes buvo pateikti trys pasiūlymai dėl įtraukimo į sąrašą) ir kurie nebuvo pateikti susipažinti Tarybai, tai negali būti laikoma tinkamu įvertinimu. Taryba iš principo negali tenkintis mechanišku pritarimu ją sudarančių valstybių narių teiginiams. Taryboje posėdžiauja atskiros valstybės narės, tačiau ši institucija pati yra atskiras darinys, kuris turi vykdyti savo pareigas. Jeigu šiose bylose jos nebuvo vykdomos, manau, kad yra pakankamas pagrindas panaikinti ginčijamus aktus dėl akivaizdžios vertinimo klaidos, jeigu tokie aktai grindžiami motyvais, kurie patys grindžiami įrodymais, kurių Taryba nevertino.

74 — Sprendimo *Kadi II* (C-584/10 P, C-593/10 P ir C-595/10 P EU:C:2013:518) 119 punktas.

75 — Žr. šios išvados 47 išnašą.

76 — Šios išvados 97 punktas.

77 — Sprendimo *Kadi II* (C-584/10 P, C-593/10 P ir C-595/10 P, EU:C:2013:518) 114 ir 115 punktai. Taip pat žr. mano išvados, pateiktos byloje *Prancūzija / People's Mojahedin Organization of Iran* (C-27/09 P, EU:C:2011:482), 72 ir paskesnius punktus.

153. Tačiau Bendrasis Teismas išvadas dėl akivaizdžios vertinimo klaidos priėmė remdamasis ne konkrečiu pagrindu, kad pati Taryba nevertino įrodymų, o faktine aplinkybe, jog, nepaisant to, ar Taryba pati turėjo arba buvo įvertinusi kuriuos nors įrodymus, jie nebuvo pateikti susipažinti Bendrajam Teismui teisminio nagrinėjimo etape. Dabar Taryba teigia, kad negalėjo pateikti tokių įrodymų dėl konfidencialumo, susijusio su būtinybe apsaugoti žvalgybos šaltinius, ir kad Bendrasis Teismas turėjo neprieštarauti tokiai situacijai ir valstybių narių pateiktuose pasiūlymuose dėl įtraukimo į sąrašą išdėstytus teiginius vertinti kaip pakankamus įrodymus, jeigu jie buvo tikėtini.

154. Manau, kad toks požiūris nepagrįstas visų pirma todėl, kad pirmojoje instancijoje Taryba visiškai nesirėmė su motyvais, kuriais grindžiami jos sprendimai dėl įtraukimo į sąrašą, susijusių įrodymų arba informacijos konfidencialumu, nors bankai procesiniuose dokumentuose paminėjo, kad gali būti konfidencialios informacijos [78]. Todėl Bendrojo Teismo negalima kritikuoti dėl to, kad jis savo išvadas dėl su akivaizdžia vertinimo klaida susijusių ieškinio pagrindų grindė tuo, kas jam buvo pateikta. Jis turėjo visą teisę Tarybos atliktą įvertinimą vertinti remdamasis įrodymais, su kuriais galėjo susipažinti, ir faktinėmis aplinkybėmis, dėl kurių šalys buvo tarpusavyje susitarusios [79].

155. Be to, bet kuriuo atveju be papildomo paaiškinimo sunku pritarti Tarybos bendram teiginiui, kad jeigu būtų atskleisti įrodymai, galėtų kilti grėsmė informaciją pateikusiems asmenims arba priemonėms, kuriomis ji surinkta, arba kad jeigu nebūtų užtikrintas trečiosios šalies pateiktos informacijos konfidencialumas, tai galėtų pakenkti tarptautiniam bendradarbiavimui. Iš esmės vieninteliai įrodymai, kuriais galėjo remtis Taryba (išskyrus įrodymus, susijusius su valstybės nuosavybės teise arba – *Bank Mellat* byloje – su tuo, kad šis bankas yra *FEE Bank* patronuojantysis bankas, kurių konfidencialumo klausimų nekyla), susiję su operacijomis, kurias bankai faktiškai arba tariamai atliko konkrečiomis dienomis konkretiems klientams. Taryba nenurodė, kad tokių įrodymų pateikti neįmanoma neatskleidus šaltinių arba metodų arba kodėl trečioji šalis, kurios tarnybos surinko tokius įrodymus, galėtų nenorėti jų atskleisti. Be to, patys įrodymai (priešingai nei būdai, kuriais jie surinkti) susiję su klausimais, kuriuos bankai žino, todėl Taryba negali prieš juos remtis konfidencialumu. Ji taip pat negali remtis konfidencialumu prieš Bendrąjį Teismą [80].

156. Išvadas dėl Tarybos atlikto faktinių aplinkybių, kuriomis grindžiami *Bank Mellat* įtraukimo į sąrašą motyvai, įvertinimo galima apibendrinti taip: pirma, Taryba neprieštaravo tam, kad Bendrasis Teismas atmetė vii motyvą (palankių sąlygų milijonams dolerių, skirtų Irano branduolinei programai, judėti sudarymas); antra, ji nepateikė įrodymų, jog bankas teikė paslaugas AEOI, AIO svarbiems pareigūnams arba už Irano pirkimus atsakingam asmeniui (dalis v motyvo ir vi motyvas); trečia, ji nepareiškė ir neįrodė, kad po to, kai Saugumo Taryba įtraukė *Novin* į sąrašą arba kai bankas sužinojo apie *Novin* dalyvavimą kuriant branduolinius ginklus, *Novin* buvo suteiktos kokios nors naujos paslaugos [81] (likusi v motyvo dalis), o aplinkybė, kad paslaugos jai teiktos anksčiau, neatitiko įtraukimo į sąrašą kriterijaus ir jo nepagrindė; ketvirta, be aplinkybių, kuriomis grindžiami v ir vi motyvai, ii ir iii motyvai (atitinkamai veikla, kuria remiamos Irano branduolinės ir balistinių raketų programos ir sudaromos palankios sąlygos joms įgyvendinti, taip pat paslaugų teikimas subjektams, įtrauktiems į JT ir ES sąrašus) negrindžiami jokiomis kitomis aplinkybėmis; penkta, aplinkybė, kad bankas yra *FEE Bank* patronuojantysis bankas (iv motyvas), nėra įtraukimo į sąrašą kriterijus atitinkantis motyvas; galiausiai valstybei priklausanti nuosavybės teisė (i motyvas) pati savaime neatitinka jokio įtraukimo į sąrašą kriterijaus, valstybei priklauso nuosavybės teisė tik į banko dalį (ir neįrodyta, kad turėdama tokią dalį valstybė gali daryti „lemiamą įtaką“), be to, bet kuriuo atveju šia aplinkybe remiamasi tik Sprendime 2010/413 ir Įgyvendinimo reglamente Nr. 668/2010.

78 — Čia reikia pažymėti, kad teisė reikalauti atskleisti įrodymus nėra absoliuti (žr., pavyzdžiui, šios išvados 111 punkte ir 54 išnašoje minėtą Europos Žmogaus Teisių Teismo sprendimą *Jasper*; taip pat žr. Europos Žmogaus Teisių Teismo didžiosios kolegijos sprendimo *A ir kt. / Jungtinė Karalystė*, Nr. 3455/05, 205 ir paskesnius punktus bei juose nurodytą teismų praktiką).

79 — Žr., pavyzdžiui, Sprendimo *Fulmen* (C-280/12 P, EU:C:2013:775) 78 ir 79 punktus; taip pat Sprendimo *Kadi II* (C-584/10 P, C-593/10 P ir C-595/10 P, EU:C:2013:518) 123 ir 127 punktus.

80 — Sprendimo *Kadi II* (C-584/10 P, C-593/10 P ir C-595/10 P, EU:C:2013:518) 125 punktas.

81 — Panašu, kad Taryba neginčija Bendrojo Teismo išvadų dėl mokėtinų sumų sumokėjimo pagal dokumentus, išduotus *iki* ribojamųjų priemonių nustatymo *Novin*.

157. Todėl darau išvadą, kad Taryba nenurodė jokios Bendrojo Teismo padarytos teisės klaidos, kuria remiantis būtų galima pateisinti *Bank Mellat* byloje priimto skundžiamo sprendimo panaikinimą.

158. Dėl Tarybos atlikto faktinių aplinkybių, kuriomis grindžiami *Bank Saderat Iran* įtraukimo į sąrašą motyvai, įvertinimo galima nurodyti štai ką: pirma, Taryba nepateikė įrodymų arba detalios informacijos, susijusios su paslaugomis, kurias šis bankas tariamai teikė DIO, IEI, MEC arba SIG (iii, iv ir v motyvai); antra, be aplinkybių, kuriomis grindžiami šie motyvai, ii motyvas (paslaugų teikimas subjektams, kurie vykdo pirkimus, skirtus Irano branduolinei ir balistinių raketų programai, įskaitant subjektus, nurodytus JTSTR 1737) negrindžiamas jokiomis kitomis aplinkybėmis; galiausiai valstybei priklausanti nuosavybės teisė (i motyvas) pati savaime neatitinka jokio įtraukimo į sąrašą kriterijaus, be to, Sprendime 2010/413 ir Įgyvendinimo reglamente Nr. 668/2010 neteisingai nurodyta jos apimtis – 94 % (ir neįrodyta, kad turėdama tokią nuosavybės teisę valstybė gali daryti „lemiamą įtaką“).

159. Taigi, darau išvadą, kad Taryba nenurodė jokios Bendrojo Teismo padarytos teisės klaidos, kuria remiantis būtų galima pateisinti *Bank Saderat Iran* byloje priimto skundžiamo sprendimo panaikinimą.

160. Todėl visiškai atmesčiau Tarybos teiginius, kad Bendrasis Teismas, analizuodamas bankų ieškinių pagrindus, susijusius su akivaizdžia vertinimo klaida, padarė teisės klaidų.

Su *Bank Saderat Iran*susiję įrodymai (*Bank Saderat Iran*priešpriešinis apeliacinis skundas)

161. Skundžiamo sprendimo 95 punkte Bendrasis Teismas nurodo: „bylos medžiagoje nėra jokio įrodymo, leidžiančio teigti, kad Taryba patikrino su ieškovu susijusių duomenų, kurie jai buvo pateikti prieš priimant Sprendimą 2010/413 ir Įgyvendinimo reglamentą Nr. 668/2010, svarbą ir pagrįstumą“. 96 punkte jis toliau nurodo, kad todėl matyti, jog „priimdama vėlesnius ginčijamus aktus Taryba iš naujo apsvarstė šio atvejo aplinkybes, atsižvelgusi į ieškovo pastabas, nes ji ištaisė nuorodą, susijusią su ieškovo kapitalo dalimi, kurią turi Irano valstybė, ir pateikė savo argumentus dėl veiklos, susijusios su akredityvais“.

162. Priešpriešiniame apeliaciniame skunde *Bank Saderat Iran* teigia, kad Bendrasis Teismas padarė teisės klaidą, kai konstatavo, kad informaciją, kuria Taryba grindė Sprendimą 2010/413 ir Įgyvendinimo reglamentą Nr. 668/2010, sudarė „su ieškovu susiję duomenys“, kuriuos buvo galima įvertinti. Todėl vėliau jis suklydo, kai konstatavo, kad nors šie duomenys nebuvo įvertinti, vėliau priimti aktai neturi trūkumų. Pirmojoje instancijoje bankas pabrėžė, kad Tarybos atliktas vertinimas grindžiamas ne duomenimis, o vien pasiūlymais dėl įtraukimo į sąrašą, todėl negalima įvertinti jokių su juo susijusių duomenų. Tačiau Bendrasis Teismas skundžiamo sprendimo 95 punkte remiasi klaidinga prielaida, kad yra duomenų, kuriuos galima įvertinti. Iš tiesų Tarybai nepateikta jokių įrodymų ir ji apeliaciniame skunde pripažįsta jų nemačiusi, nes visi galimi įrodymai buvo konfidencialūs. Todėl ir pirmieji, ir vėliau priimti aktai turėjo būti panaikinti remiantis vien šiuo pagrindu.

163. *Taryba* pripažįsta, kad jeigu nebūtų buvę jokios su banko įtraukimu į sąrašą susijusios informacijos arba duomenų, ji nebūtų galėjusi atlikti įvertinimo. Tačiau galimybė susipažinti su tam tikrais duomenimis ir informacija buvo, todėl Taryba galėjo juos įvertinti. Klausimas, ar tokios informacijos ir duomenų pakako arba ar jie buvo pakankamai pagrįsti, kad jais būtų galima pateisinti banko įtraukimą į sąrašą, skiriasi nuo klausimo, ar Taryba galėjo atlikti pirminį įvertinimą ir ar vėliau ji juos iš naujo apsvarstė. Taigi, net jeigu atsižvelgiant į pateiktą informaciją ir duomenis buvo padaryta klaidinga išvada, tai nereiškia, jog negalėjo būti atliktas pirminis įvertinimas arba vėlesnė peržiūra. Bendrasis Teismas nepadarė teisės klaidos, kai konstatavo, kad prieš priimdama vėlesnius aktus banko atžvilgiu Taryba iš naujo persvarstė su jo įtraukimu į sąrašą susijusias aplinkybes.

164. Pirmiausia manau, kad ši *Bank Saderat Iran* priešpriešinio apeliacinio skundo dalis nepriimtina, nes joje, priešingai, nei numatyta Teisingumo Teismo procedūros reglamento 178 straipsnio 1 dalyje, nereikalaujama visiškai arba iš dalies panaikinti Bendrojo Teismo sprendimo, t. y. skundžiamo sprendimo rezoliucinės dalies. Bankas aiškiai reikalauja Teisingumo Teismo būtent panaikinti šį sprendimą „tiek, kiek nustatyti klaidingi jo motyvai“. Taip suformuluotas apeliacinis skundas nepriimtinas [82].

165. Pagal skundžiamo sprendimo rezoliucinės dalies 1 punktą panaikinti visi aktai (ir pirmieji, ir vėlesni), kuriuos bankas prašė panaikinti, kiek jie susiję su šiuo banku. Bankas neprašo kaip nors panaikinti sprendimo panaikinti šiuos aktus, be to, net jeigu jo argumentai būtų patvirtinti, toks patvirtinimas neturėtų tokio poveikio. Viskas, ko bankas reikalauja šioje priešpriešinio apeliacinio skundo dalyje [83] – tai pripažinti, kad aktai galėjo būti panaikinti vien remiantis tuo, kad Taryba nesusipažino su jokiais įrodymais.

166. Bet kuriuo atveju manau, kad bankas šioje vietoje akcentuoja vartojamos terminijos niuansus – ir galbūt netinkamą vertimą. Skundžiamo sprendimo versijoje prancūzų kalba (kuria, kaip žinoma, parengtas šis sprendimas ir kuria vyko pasitarimas dėl jo) vartojamas bendresnio pobūdžio žodis „éléments“ (medžiaga), o versijoje anglų kalba vartojamas žodis „evidence“ (įrodymai). Kad ir ką galbūt padarė arba nepadarė Taryba, akivaizdu, kad medžiaga jai buvo pateikta prieš priimant Sprendimą 2010/413 ir Įgyvendinimo reglamentą Nr. 668/2010. Šios medžiagos svarba ir pagrįstumas turėjo būti išnagrinėti tame etape. Bendrasis Teismas konstatavo, kad to nebuvo padaryta. Neatrodo, kad šiomis aplinkybėmis derėtų skirti įrodymus ir (kol kas) nepatvirtintus pareiškimus. Bendrasis Teismas tiesiog padarė išvadą, kad Taryba neįvykdė pareigos patikrinti jai pateiktos medžiagos svarbos ir pagrįstumo. Kai Bendrasis Teismas pripažino, kad peržiūrėdama šią bylą Taryba atsižvelgė į vėlesnes banko pastabas, jis jokiu būdu nedarė prielaidos, kad ankstesnė medžiaga buvo su ieškovu susiję įrodymai, kaip jie suprantami siaurai.

167. Todėl manau, kad šis priešpriešinio apeliacinio skundo pagrindas turi būti atmestas.

Statuto 60 straipsnis (*Bank Saderat Iran* priešpriešinis apeliacinis skundas)

168. SESV 288 straipsnyje *reglamentas* apibrėžiamas kaip visuotinai taikomas aktas, kuris privalomas visas ir tiesiogiai taikomas visose valstybėse narėse, o *sprendimas, kuriame nurodomi jo adresatai*, privalomas tik tiems adresatams. Statuto 60 straipsnio pirmoje pastraipoje nurodyta, kad sprendimo vykdymas dėl apeliacinio skundo nesustabdomas. Tačiau pagal antrą pastraipą Bendrojo Teismo sprendimai, skelbiantys *reglamentą* negaliojančiu, įsigalioja tik pasibaigus apeliacinio skundo pateikimo laikotarpiui arba, jeigu per tą laikotarpį pateikiamas apeliacinis skundas, nuo apeliacinio skundo atmetimo dienos.

169. Per procesą pirmojoje instancijoje *Bank Saderat Iran* atkreipė dėmesį į nutartį, priimtą byloje *Akhras / Taryba*, kurioje buvo nagrinėjamas apeliacinis skundas dėl nutarties, kuria atmestas prašymas sustabdyti aktų, įskaitant reglamentus, kuriais su Sirijos režimu susijusiems asmenims ir subjektams nustatytos ribojamosios priemonės, veikimą. Toje nutartyje Teisingumo Teismo primininkas nurodė,

82 — Žr., pavyzdžiui, Sprendimo *Al-Aqsa / Komisija ir Nyderlandai / Al-Aqsa* (C-539/10 P ir C-550/10 P, EU:C:2012:711) 43–47 punktus ir juose nurodytą teismo praktiką.

83 — Skundžiamo sprendimo rezoliucinės dalies 2 punktas ginčijamas priešpriešinio apeliacinio skundo antrojoje dalyje (žr. šios išvados 46 ir paskesnius punktus). Iš tiesų rezoliucinės dalies 3 punkte numatyta, kad teismas nusprendė „atmesti likusią ieškinio dalį“, bet, viena vertus, atsižvelgdama į 1 ir 2 punktus nerandu tos „likusios dalies“, kurią nuspręsta atmesti, ir, kita vertus, *Bank Saderat Iran* nedaro nuorodos į rezoliucinės dalies 3 punktą.

kad „net jeigu, kaip teigia apeliantas, *remdamasis argumentais, kurie neatrodo nepagrįsti*, statuto 60 straipsnio antra pastraipa <...> netaikoma reglamentams, kaip antai apelianto ginčijamiems pagrindinėje byloje, vis dėlto šioje byloje laikinąsias apsaugos priemones atsisakyta taikyti ne dėl šios nuostatos <...>, bet <...> todėl, kad nebuvo įvykdyta skubos sąlyga“ [84].

170. Bendrasis teismas manė [85], kad „Teisingumo Teismo pirmininkas išsamiai nenagrinėjo statuto 60 straipsnio antros pastraipos taikymo reglamentams, kuriais nustatytos ribojamosios priemonės, nes jis tik konstatavo, kad nors ieškovo šiuo klausimu pateikti argumentai <...> neatrodo „nepagrįsti“, jie yra nereikšmingi“ [86]. Todėl jis visų pirma nusprendė, kad Reglamentas Nr. 267/2012 yra tikras reglamentas, kuriam taikoma statuto 60 straipsnio antra pastraipa, taigi, Taryba per apeliaciniam skundui pateikti nustatytą terminą gali ištaisyti nustatytus pažeidimus, prireikus nustatydama naujas ribojamąsias priemones banko atžvilgiu (arba pateikti apeliacini skundą, dėl kurio būtų sustabdytas sprendimo dėl panaikinimo vykdymas). Taigi, siekiant nepakenkti teisiniam saugumui, Sprendimo 2010/413 (kuriuo su vėliau padarytais pakeitimais bankui nustatytos tapačios priemonės kaip ir numatytos Reglamente Nr. 267/2012) pasekmės paliktos galioti iki Reglamento Nr. 267/2012 panaikinimo įsigaliojimo dienos.

171. Priešpriešiniame apeliaciniame skunde *Bank Saderat Iran* teigia, kad jeigu tinkamai analizuotume visus ginčijamus reglamentus, padarytume išvadą, kad jie yra ne tikri reglamentai, o reglamento forma priimti sprendimai, skirti ribotam konkrečių subjektų skaičiui ir susiję su ribotu jų skaičiumi. Todėl banko įtraukimo į sąrašą panaikinimas turėjo įsigalioti nedelsiant. Jis įžvelgia analogiją su antidempingo reglamento straipsniu, kuriuo nustatyti muitai nurodytų gamintojų produktams, arba su reglamentu, pagal kurį remiantis individualiais prašymais išduotos importo licencijos – Teisingumo Teismas abu šiuos reglamentus laiko individualių sprendimų rinkiniais [87]. Tai, kad nagrinėjamais ir panašiais atvejais subjektai į sąrašus įtraukiami sprendimo pobūdžio aktu, rodo Reglamento Nr. 423/2007 15 straipsnio 3 dalyje numatyta pareiga informuoti individualiai ir tai pripažino generalinis advokatas P. Mengozzi byloje *Bank Melli Iran* [88]. Pagal statuto 60 straipsnį reglamentas lieka galioti ir taikomas visoje ES tol, kol išnagrinėjamas apeliacinis skundas, tam, kad būtų sušvelnintas poveikis, kuris atsirastų dėl bendrųjų nuostatų, kurios, kaip galėtų paaiškėti per apeliacinį procesą, pagrįstos, panaikinimo. Tokie argumentai netaikomi, kalbant apie konkrečiam asmeniui skirtą reglamentą, kuris iš esmės yra sprendimas ir kuriam taikomas statuto 60 straipsnio pirmoje pastraipoje nurodytas bendrasis principas.

172. *Taryba* atmeta banko nurodytą analogiją su reglamentais, kuriais nustatomi antidempingo muitai arba pagal kuriuos išduodamos importo licencijos. Banko cituoti sprendimai susiję su „konkrečiu ir tiesioginiu ryšiu“, dėl kurio subjektas įgyja teisę ginčyti aktą. Sprendimuose *Kadi I* [89] ir *Bank Melli Iran* [90] teismas nurodė, kad reglamentų, kuriais nustatytos ribojamosios priemonės, prieduose pateikti sąrašai visuotinai taikomi, privalomi visi ir tiesiogiai taikomi visose valstybėse narėse, kaip bet kuris kitas reglamentas. Taip turėtų būti ir šiuo atveju. Be to, ginčijamos priemonės daro poveikį ne vien į sąrašą įtrauktiems asmenims ir subjektams, bet ir daugeliui kitų su jais verslo santykių turinčių subjektų. Dar daugiau, pagal Reglamentą Nr. 267/2012 valstybių narių reikalaujama nustatyti tinkamas sankcijas už pažeidimus ir būtina išvengti bet kokio teisinio nesaugumo, kol bus priimtas sprendimas pagal apeliacinį skundą. Galiausiai, jeigu nebūtų taikoma statuto 60 straipsnio antra pastraipa ir Bendrasis Teismas nedelsdamas panaikintų reglamentus dėl lėšų įšaldymo, bylą laimėję ieškovai galėtų perleisti savo turtą tam, kad išvengtų vėlesnio lėšų įšaldymo pasekmių. Net jeigu dėl tokio panaikinimo pateiktas apeliacinis skundas būtų patenkintas, jis netektų veiksmingumo.

84 — Nutarties byloje C-110/12 P(R), EU:C:2012:507, 29 punktas, išskirta mano.

85 — Sprendimo *Bank Saderat Iran* (T-494/10, EU:T:2013:59) 122–126 punktai.

86 — Skundžiamo sprendimo 122 punktas.

87 — Sprendimo *NTN Toyo Bearing ir kt. / Taryba* (113/77, EU:C:1979:91) 11 punktas ir Sprendimo *International Fruit Company ir kt. / Komisija* (41/70–44/70, EU:C:1971:53) 21 punktas.

88 — Išvados, pateiktos byloje *Bank Melli Iran / Taryba* (C-548/09 P, EU:C:2011:426), 41 punktas.

89 — Sprendimo *Kadi I* (C-402/05 P ir C-415/05 P,EU:C:2008:461) 241 punktas.

90 — Sprendimo *Bank Melli Iran / Taryba* (C-548/09 P, EU:C:2011:735) 45 punktas.

173. *Komisija* pažymi, kad ginčijamuose aktuose nurodyti įpareigojimai skirti ne į sąrašą įtrauktiems asmenims arba subjektams, o tiems subjektams, kurie žino apie tokiems asmenims arba subjektams priklausančias arba jų valdomas lėšas ar ekonominius išteklius arba kurie galėtų jiems suteikti lėšų arba ekonominių išteklių.

174. Manau, kad šią priešpriešinio apeliacinio skundo dalį taip pat reikia atmesti.

175. Pirma, atsižvelgiant į SESV 288 straipsnyje pateiktas „reglamento“ ir „sprendimo“ sąvokų apibrėžtis iš karto aišku, kad Reglamentui Nr. 267/2012 taikoma pirmoji, o ne antroji. Todėl jis turi būti laikomas tikru reglamentu, kaip jis suprantamas pagal tą nuostatą ir pagal Statuto 60 straipsnį.

176. Antra, Teisingumo Teismas bet kuriuo atveju jau yra aiškiai išnagrinėjęs šį klausimą Sprendimo *Kadi I* (C-402/05 P ir C-415/05 P, EU:C:2008:461) 241 ir paskesniuose punktuose ir konstatavęs, kad labai panašus reglamentas iš tiesų yra tikras reglamentas, kaip jis suprantamas pagal Sutartyje pateiktą apibrėžtį. Motyvai, kuriais remdamasis Teisingumo Teismas padarė tokią išvadą (apie juos *Bank Saderat Iran* priešpriešiniame apeliaciniame skunde net neužsimena), iš esmės tokie patys, kuriuos šiose bylose nurodo institucijos.

177. Banko nuorodos į su antidempingo reglamentais susijusią teismo praktiką ir į generalinio advokato P. Mengozzi išvadą, pateiktą byloje *Bank Melli Iran* (C-548/09 P, EU:C:2011:426), nėra svarbios. Du jo cituojami sprendimai susiję su teise ginčyti su ieškovu konkrečiai ir tiesiogiai susijusį aktą; taip pat ir generalinis advokatas P. Mengozzi šiuo atžvilgiu manė, kad Reglamentas Nr. 423/2007 yra mišraus pobūdžio aktas – visuotinai taikomas aktas, apie kurį vis dėlto reikia individualiai pranešti asmenims, kuriems jis taikomas. Reikalavimas individualiai pranešti apie reglamentą subjektams, kurių lėšos arba turtas turi būti įšaldyti, neturi įtakos aplinkybei, kad toks reglamentas visuotinai taikomas visiems subjektams, kurie gali turėti tokių lėšų arba turto, arba būtinybei išsaugoti teisinį saugumą iki sprendimo dėl apeliacinio skundo priėmimo.

178. Todėl manau, kad Bendrasis Teismas nepadarė teisės klaidos, kai manė, kad Reglamentas Nr. 267/2012 yra tikras reglamentas, kuriam taikoma statuto 60 straipsnio pirmoje pastraipoje numatyta bendroji nuostata.

Išvada

179. Atsižvelgdama į visas išdėstytas aplinkybes manau, kad Teisingumo Teismas turėtų atmesti apeliacinius skundus ir *Bank Saderat Iran* priešpriešinį apeliacinį skundą kaip nepagrįstus. Pagal Procedūros reglamento 138, 140 ir 184 straipsnius, nagrinėjamus kartu,

— Taryba turėtų padengti savo ir bankų bylinėjimosi išlaidas, susijusias su pagrindiniais apeliaciniais skundais,

— *Bank Saderat Iran* turėtų padengti savo ir Tarybos bylinėjimosi išlaidas, susijusias su priešpriešiniu apeliaciniu skundu, ir

— Jungtinė Karalystė ir Komisija kiekviena turėtų padengti savo bylinėjimosi išlaidas, susijusias su apeliaciniais skundais ir su priešpriešiniu apeliaciniu skundu.